

بررسی تاثیر احساس امنیت اجتماعی بر فعالیت برای خدمت به اجتماع (مورد مطالعه: ادارات دولتی در سطح شهر همدان)

اعظم خطیبی^۱

از صفحه ۲۰۷ تا ۲۴۸

تاریخ دریافت: ۹۷/۹/۲۱

تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۱/۲۴

چکیده

احساس امنیت اجتماعی زیربنای هر نوع تلاش از جمله خدمت برای اجتماع است و این تحقیق با هدف بررسی تاثیر احساس امنیت اجتماعی بر فعالیت برای خدمت به اجتماع به انجام رسیده است. مسأله اصلی این است که احساس امنیت اجتماعی و ابعاد چندگانه آن چه رابطه‌ای با فعالیت برای خدمت به اجتماع دارد؟ روش تحقیق پیمایشی و مقطعی از نوع توصیفی - تحلیلی است و ۱۵۰ نفر از کارکنان ادارات و سازمان‌های دولتی شهر همدان با روش نمونه‌گیری متناسب با حجم مورد مطالعه قرار گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسش‌نامه بود. ضرایب پایایی آلفای کرونباخ برای مقیاس احساس امنیت اجتماعی ۹۵/۵ درصد و برای مقیاس فعالیت برای خدمت به اجتماع ۸۹/۴ درصد به دست آمد. از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره به عنوان روش تحلیل آماری استفاده شد. ضریب همبستگی نشان داد که متغیر احساس امنیت اجتماعی با ترکیب چهار بعد آن دارای ۰/۵۷۷ همبستگی با فعالیت برای خدمت به اجتماع است و هر یک از ابعاد، با فعالیت برای خدمت به اجتماع، همبسته‌اند ($p=0/000$). احساس امنیت جمعی ($r=0/577$) احساس امنیت جانی ($r=0/446$)، احساس امنیت فکری ($r=0/426$) و احساس امنیت مالی ($r=0/365$) به ترتیب بیشترین همبستگی را با خدمت به اجتماع دارند. نتایج رگرسیون با توجه به R^2 گام اول نشان داد که فقط بُعد احساس امنیت جمعی ۰/۳۴۶ از تغییرات خدمت به اجتماع را تعیین می‌کند. طبق R^2 گام دوم، احساس امنیت جانی به همراه احساس امنیت جمعی ۰/۳۸۱ از تغییرات خدمت به اجتماع را تعیین می‌کنند. نتیجه نهایی نشان داد که ارتباط قوی و مستقیمی بین احساس امنیت اجتماعی و فعالیت برای خدمت به اجتماع وجود دارد بدون وجود احساس امنیت اجتماعی، انگیزه‌ای برای فعالیت برای خدمت به اجتماع به وجود نخواهد آمد که باید مورد توجه مسئولین قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: احساس امنیت اجتماعی، احساس امنیت فکری، احساس امنیت مالی، احساس امنیت جمعی، فعالیت برای خدمت به اجتماع.

۱. دانشیار جامعه‌شناسی گروه علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور، نویسنده مسئول. azamkh48@pnu.ac.ir

مفهوم خدمت به اجتماع، نشان‌دهنده استعداد فرد برای پاسخ به انگیزه‌های درجه اول و یا منحصر به فرد در نهادهای عمومی است (پری، ۱۹۹۶: ۵). افرادی که برای خدمت و منافع عمومی تلاش می‌کنند، ممکن است، ترکیبی از انگیزه‌های خدمت برای درگیر شدن در اقدامات نوع دوستانه (تایلور، ۲۰۰۷: ۹۳۱)، تعهد (کریسون، ۱۹۹۷: ۵۱۸)، علاقه به سیاست‌گذاری عمومی، تعهد به منافع عمومی، وظیفه مدنی، عدالت اجتماعی، از خود گذشتگی و شفقت در برابر مردم (پری، ۱۹۹۶: ۵) را داشته باشند. همچنین، نوع رهبری سیستم‌های اجتماعی، فرهنگ، روابط میان فردی، نگرش و رفتار مردم، همگی می‌توانند از عوامل دخیل در رفتارهای مبتنی بر خدمت به اجتماع محسوب گردند (پارلبرگ، پری و هوندم، ۲۰۰۶: ۲). دیگر عواملی که در بررسی‌های علمی به کرات تأثیر آن‌ها بر مفهوم خدمت عمومی اثبات شده است، شامل تعهد به منافع عمومی، نیاز به خدمت‌رسانی، دلسوزی، وطن‌پرستی، فداکاری، علاقه به انجام اعمالی در جهت خیر و مصلحت عموم، مراقبت و از خودگذشتگی است (دهقانان، صحت، ساداتیان، ۱۳۹۴: ۱۴۹). برخی از عوامل و انگیزه‌های خدمت به اجتماع، نقش مهم‌تری ایفا می‌نمایند (تایلور، ۲۰۰۷: ۹۳۱). یکی از مهم‌ترین این عوامل که از چشم محققین، به دور مانده است، نقش «احساس امنیت اجتماعی» در خدمت به اجتماع است. با آن‌که تحقیقات بسیاری به مطالعه موضوع احساس امنیت اجتماعی اقدام نموده‌اند؛ لیکن از بررسی پیامدهای احساس امنیت اجتماعی، نظیر فعالیت برای خدمت به اجتماع، غافل بوده‌اند. شواهد زیادی مبنی بر وجود انگیزه خدمت به اجتماع و اثرات آن وجود دارد (پارلبرگ، پری و هوندم، ۲۰۰۶: ۲؛ هوستون، ۲۰۰۰: ۷۱۳). اما علی‌رغم این‌که شواهدی نیز در زمینه ارتباط احساس امنیت اجتماعی با متغیرهای نظم، روابط اجتماعی، کنترل اجتماعی (بنی فاطمه و سلیمی، ۱۳۹۰: ۵۹) و مشارکت شهروندان در اداره امور (نیازی و بحری‌پور، ۱۳۹۳) وجود دارد؛ لکن درباره ارتباط احساس امنیت اجتماعی و خدمت به اجتماع، درک بسیار ضعیفی حاصل شده است و خلاء تحقیقاتی عمیقی در این زمینه مشاهده می‌شود. به گونه‌ای که حتی یک پژوهش در خصوص ارتباط بین احساس امنیت اجتماعی و فعالیت برای خدمت به اجتماع، به چشم نمی‌خورد.

درحالی که توسعه و پیشرفت جامعه و احیاء ظرفیت های اجتماعی و فرهنگی، از جمله رشد فعالیت های مبتنی بر خدمت به اجتماع، در وهله اول، نیازمند بهره مندی از بستری امن و احساس مطلوب ناشی از آن است. وجود این احساس، پایه و اساس بسیاری از نگرش ها و رفتارهای خدمت گزارانه است.

نکته ای که امروزه باید توجه مسئولین را برانگیزد، این است که امنیت در گذشته، در پرتو قدرت، تحقق می یافت، اما امروز با تحولاتی که در زمینه های مختلف به وجود آمده است، احساس امنیت در ابعاد گسترده تر اجتماعی، اهمیت یافته و نه تنها در ابعاد مادی، بلکه در ابعاد معنوی نیز قابل تحقق و تأثیرگذار و تاثیرپذیر است (صالحی امیری، افشاری نادری، ۱۳۹۰: ۵۰). چنانکه، شواهد تجربی و نظری زیادی نیز وجود دارد که نشان می دهد مدیریت مبتنی بر ارزش ها ممکن است عملکرد فردی و گروهی (پارلبرگ، پری و هوندم، ۲۰۰۶: ۲) و فعالیت در زمینه خدمت به اجتماع را بیش از قدرت های غیرمدنی، افزایش دهد. هم چنین، امروزه، امنیت، فقط تضمین کننده طول عمر، نیست. بلکه ابعاد گسترده ای یافته و سطوح عالی تر حیات انسان را نیز در دستور کار خود گنجانده و اهداف خود را در سامان بخشی حیات انسانی در سطح کیفی و متعالی قرار داده است (بنی فاطمه و سلیمی، ۱۳۹۰: ۶۰).

وجود ناامنی، ضمن رقم زدن به دنیایی مشوش و متشنج، با دامن زدن به انواع آسیب ها، انگیزه هرگونه فعالیت و خدمت را از فرد، سلب می کند (بنی فاطمه و سلیمی، ۱۳۹۰: ۶۱). فقدان احساس امنیت و اعتماد اجتماعی، مانع از ایجاد ارتباط سالم و تعاملات اجتماعی شده، حس سوءظن به افراد و محیط اجتماعی را بالا برده و فردگرایی را جانشین جمع گرایی می کند (صالحی امیری، افشاری نادری، ۱۳۹۰: ۵۰ و ۵۱) و در چنین شرایطی ارزش های معنوی از جمله انگیزه و فعالیت خدمت برای اجتماع به هدر رفته و امکان دستیابی به اهداف متعالی جامعه به حداقل تنزل می یابد. این مهم که هر عمل متعالی انسانی در سایه احساس آرامش و امنیت جریان می یابد، این سوال را در ذهن متبادر می سازد که آیا در سایه احساس امنیت، فعالیت برای خدمت به اجتماع نیز بیشتر می شود؟ درواقع، مسأله اصلی تحقیق این است که احساس امنیت اجتماعی و ابعاد چندگانه آن چه رابطه ای با فعالیت برای خدمت به اجتماع دارد؟

ضرورت انجام تحقیق حاضر از پذیرش همین نکته ناشی می شود که برای پایداری جامعه، ضروری است که روابط و تبادلات اجتماعی در بستری امن فراهم آید. بدین معنا که روابط اجتماعی، باید بر قرارداد و تعهدات و منافع اجتماعی استوار باشد، نه بر منافع فردی (صالحی امیری، افشاری نادری، ۱۳۹۰: ۵۶). هر جامعه ای که بتواند جلوه های بیشتری از همکاری و همدلی توده های مردمی را در ابعاد مختلف، جلب نماید؛ اعتبار بیشتری می یابد و از موقعیت رفیع تری برخوردار می گردد. در غیر این صورت با ایجاد گسست در مبانی اجتماعی و باورهای عمومی که نتیجه، بلامعارض عدم پیوند و تعامل است، اعتبار آن جامعه، خدشه دار می گردد (مرادی شهباز، مرشدلو، قاسمی طاهر، ۱۳۹۳: ۱۱۸). چنانکه، امروزه جامعه ایران در ابعاد وسیعی شاهد فردگرایی منفی و غیرعقلایی، به جای دگرخواهی و خدمت به اجتماع است. علایم این بحران را در گره های کور ترافیکی، تقلب های مالیاتی و رشد شاخص های ضد سرمایه اجتماعی می توان به روشنی دریافت (خاندوری، ۱۳۸۳: ۵۵). در حالی که لازم است، نگرش های اخلاقی و فعالیت های اجتماعی نسل های آینده، با ایجاد توازن بین منافع خود و دیگران، بازتعریف گردد و فعالیت های جامعه، مجدداً در گذر از وضعیت کنونی، به دگرخواهی و خدمت به اجتماع شکل گیرد. بنابراین اولین گام در ترویج ارزش های خدمت گزارانه در افراد، یافتن بهترین بسترها و عوامل زمینه ساز آن است. شناخت این عوامل و بسترها برای خدمت، از پیش شرط های اساسی جهت برنامه ریزی برای توسعه است. بدین معنی که یافتن متغیرهای اثرگذار بر این گونه فعالیت ها باید در اولویت اهداف تحقیقات مربوطه قرار گیرد. با توجه به این که در شهر همدان که معروف به دارالمومنین است و فعالیت های خادمانه برای جامعه نیز از اعتقادات و باورهای مردم سرچشمه گرفته و در سطح وسیعی انجام می گیرد و انجام این فعالیت های انسان دوستانه نیاز به بستری امن دارد این تحقیق به دنبال شناسایی این نکته است که آیا مردم این شهر اولاً احساس امنیت اجتماعی دارند؟ و در ثانی این احساس چقدر بر فعالیت آنها برای خدمت به اجتماع تاثیر گذار است؟ بر همین اساس، این تحقیق می تواند ضمن تعیین میزان فعالیت برای خدمت به اجتماع در جامعه مورد مطالعه، ارتباط احساس امنیت اجتماعی و فعالیت برای خدمت به اجتماع را نیز به طور تجربی، آشکار نماید. بنابراین، با توجه به اهمیت فعالیت برای خدمت به اجتماع و نقش

کلیدی احساس امنیت برای رشد آن، ضرورت دارد که مطالعه ای علمی در خصوص اندازه گیری این دو متغیر انجام گیرد. از این رو، تحقیق حاضر با این هدف تدوین شده است.

مروری بر تحقیقات پیشین

از آن جایی که تا کنون چنین تحقیقی با این عنوان انجام نشده، از پیشینه هایی که به نوعی مرتبط و قابلیت استفاده در پژوهش را داشته اند استفاده شده است. پژوهشگرانی که در مورد احساس امنیت اجتماعی کار کرده اند از نتایج کار آنها استفاده شد تا ابعاد و جنبه های مختلف احساس امنیت اجتماعی (متغیر مستقل) شناسایی شود. هم چنین از پیشینه هایی که خدمت به اجتماع را بررسی کرده اند نیز استفاده شد تا ابعاد این متغیر (وابسته) نیز شناسایی شود. در عین حال از روش هایی که به کار برده اند بتوان به نحو مطلوب در این تحقیق و متناسب با سطح سنجش متغیرها استفاد شود. در واقع این تحقیق یک کار تلفیقی از دو نوع تحقیق است و تا به حال دقیقا چنین کاری انجام نشده است. از آن دسته از تحقیقاتی که حداقل با یک متغیر تحقیق حاضر اشتراک داشتند، به عنوان پیشینه تجربی و الگوی عملی بهره گرفته شده است.

ایمان و مرادی و جلائیان بخشنده (۱۳۸۹) تحقیق "بررسی ارتباط بین مسئولیت اجتماعی جوانان و احساس امنیت اجتماعی" را با روش پیمایش و ابزار پرسشنامه انجام داده اند. تحقیق نشان می دهد که بین مسئولیت اجتماعی، تعهد اجتماعی، اعتماد اجتماعی و تحصیلات جوانان با احساس امنیت اجتماعی ارتباط معناداری وجود دارد. تعهد اجتماعی، مسئولیت اجتماعی، اعتماد اجتماعی و تحصیلات به ترتیب، وارد معادله رگرسیونی شده و در مجموع توانسته اند ۶۳ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین نمایند. یافته نهایی تحقیق این است که هرچه مسولیت پذیری جوانان بیشتر باشد زمینه رشد و شکوفایی جامعه در نتیجه امنیت اجتماعی بیشتر می شود.

بنی فاطمه و سلیمی (۱۳۹۰) "احساس امنیت اجتماعی جوانان و عوامل اجتماعی مرتبط با آن" را با روش پیمایشی و در میان ۲۴۲ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی ارومیه انجام داده اند. نتایج تحقیق بیانگر آن است که میزان احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان در حد متوسط می باشد. در بین ابعاد سه گانه احساس امنیت اجتماعی، بعد امنیت جانی، مالی و اخلاقی به ترتیب بیشترین نمره را کسب

کرده اند. بر اساس ضریب همبستگی پیرسون احساس امنیت اجتماعی با متغیرهای مشارکت، نظم، روابط، هویت و کنترل اجتماعی دارای همبستگی مستقیم و معنی دار بوده است.

رضازاده و علمی (۱۳۹۳) تحقیقی با عنوان "بررسی رابطه بین احساس امنیت اجتماعی و مشارکت اجتماعی" را با روش پیمایشی بر روی ۳۲۰ نفر از دانش آموزان دبیرستان های شهر شوط انجام داده اند. یافته ها نشان می دهد بین میزان احساس امنیت جانی و میزان مشارکت اجتماعی در بین دانش آموزان دبیرستان های شهر شوط رابطه وجود دارد.

نبوی، نواح و امیرشیرزاد (۱۳۹۳) تحقیق «عوامل مؤثر بر بی تفاوتی اجتماعی» را انجام داده اند. روش تحقیق پیمایشی و ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه بوده است. پیمایش بر روی نمونه ۳۸۴ نفر از شهروندان ۱۸ سال به بالای شهر دزفول در سال ۱۳۹۲ انجام شد. یافته ها نشان می دهد که بین متغیرهای مستقل پایگاه اجتماعی - اقتصادی، احساس از خود بیگانگی، احساس همدلی، احساس ناامنی، و سرمایه اجتماعی همبستگی معناداری به دست آمده است. حدود ۳۰٪ تغییرات بی تفاوتی اجتماعی به وسیله پنج متغیر احساس همدلی، احساس از خود بیگانگی، سرمایه اجتماعی، احساس ناامنی و پایگاه اجتماعی - اقتصادی که به ترتیب تأثیرگذارترین عوامل بر بی تفاوتی اجتماعی شهروندان دزفولی می باشند تبیین شده است.

دهقانان، صحت و ساداتیان (۱۳۹۴) تحقیق "مطالعه تطبیقی مولفه های مؤثر بر انگیزه خدمت به جامعه در بیمارستان های بخش خصوصی و دولتی" را با روش پیمایشی در میان نمونه ۲۲۵ نفری از کارکنان بیمارستان های خصوصی و دولتی شهر ساری انجام داده اند. یافته ها نشان داد از نظر انگیزه خدمت به جامعه بین کارکنان بیمارستان های خصوصی و دولتی تفاوت معنی داری وجود ندارد. در بیمارستان های دولتی پیش نیازهای تعیین شده بر انگیزه خدمت کارکنان تأثیر معنی داری دارند ولی در بیمارستان های خصوصی ندارند. در بخش دولتی انگیزه خدمت کارکنان بر عملکرد فردی تأثیر مثبت و معناداری دارد ولی در بخش خصوصی تأثیر مثبت و معنی داری ندارد.

ریتا حنیفی^۱ (۲۰۱۳) تحقیق "کار داوطلبانه، کمک غیررسمی و اعتماد" را با روش

1. Riitta Hanifi

تحلیل ثانویه اطلاعات آماری و مصاحبه انجام داده است. طبق نتایج تحقیق، مشارکت در کار داوطلبانه در فنلاند در سطح بالایی قرار دارد. فعالیت‌های اجتماعی داوطلبانه ممکن است به صورت جمع آوری پول، آموزش و ورزش، خدمات همراه یا دیگر فعالیت‌های سازمان‌یافته باشد. اگرچه فنلاند به نظر می‌رسد پایه و اساس قوی برای همبستگی و سرمایه اجتماعی داشته باشد، اما فعالیت جمعی و سرمایه اجتماعی به طور مساوی بین گروه‌های مختلف جمعیت تقسیم نشده است. یک جامعه مدنی کارآمد با کار داوطلبانه از طریق سازمان‌ها و کمک غیررسمی تنها می‌تواند خدمات اساسی دولت رفاه را تکمیل کند، اما نمی‌تواند جایگزین آنها شود.

آرچامبالتا، چمین، دلاچ^۱ (۲۰۱۶) تحقیق "آیا همکاران می‌توانند کمک‌های داوطلبانه در پروژه‌های جامعه محور را افزایش دهند؟" را با روش آزمایش محیطی انجام داده‌اند. این تحقیق با هدف بررسی تأثیرات همکاری در افزایش کمک‌های داوطلبانه در پروژه برق محلی در کنیا انجام شده و بیش از یک سال مشارکت و طی ۳۰ جلسه بسیج اجتماع را برای تشویق کمک‌های مالی، سازماندهی کرده است. ده جلسه شامل تنها مشارکت کنندگان سطح "کم" بوده است، ده جلسه شامل تنها مشارکت کنندگان سطح "بالا" بود، و ده جلسه "مخلوط" از همکاران بالا و پایین تشکیل شده است. در این تحقیق میدانی کمپانی‌های سطح «کم» پس از جلسات مخفی، سهم خود را در کمک‌های داوطلبانه در پروژه برق محلی افزایش داده‌اند. درحالی که مشارکت کنندگان سطح «بالا» در جلسات شرکت نکرده‌اند. یعنی اثرات، نامتقارن بوده است. سازماندهی جلسات مخلوط، نتیجه نهایی این پروژه بوده است. مشاهدات کیفی مفصلی از شرکت کنندگان در این جلسات (مخلوط) نشان داد که در بسیاری موارد، مواجهه در جلسات مخلوط برای تشویق همتایان، انتقادات از مسئولین و یادگیری بی‌طرفی نتیجه بخش‌تر است.

احمدی (۲۰۱۷) تحقیق "خدمات متنوع جوامع: نقش نوآوری‌های جامعه در ارائه خدمات به محله‌های فقیر" را با روش تحلیل ثانویه اطلاعات آماری ۱۰ طرح تحقیقاتی در تورنتو انجام داده است. براساس نتایج تحقیق علیرغم تلاش‌هایی که در نوآوری جامعه برای بهبود شرایط ساکنان انجام می‌شود، لکن تأثیرات این نوآوری‌ها، به دلیل چالش‌های ساختاری اساسی مانند فقر و نژادپرستی نهادینه شده، کمبود

1. Archambault, Chemin, de Laate

شبکه‌های نوآوری و بودجه‌های نامناسب، و موانع همکاری مؤثر و همبستگی مورد نیاز برای تحقق این اهداف، همچنان محدود است.

کیم و مورگول^۱ (۲۰۱۷) تحقیق "پیامدهای دراز مدت فعالیت‌های داوطلبانه جوانان" را با روش تحلیل ثانویه اطلاعات، انجام داده‌اند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد فعالیت‌های جوانان تنها در صورت داوطلبانه بودن برای کمک به سالمندان، مثبت است و خدمات غیرداوطلبانه جوانان، تاثیر قابل توجهی ندارد.

نقد و ارزیابی پیشنهادی

در یک نگاه کلی به پیشنهادی تحقیق، مشخص می‌شود، که این موضوع، بحث نسبتاً نوبی هم در حوزه پیامدهای احساس امنیت اجتماعی و هم در حوزه فعالیت‌های مبتنی بر خدمت به اجتماع است و تحقیقات انجام شده در این زمینه، نایاب هستند. همچنین، اغلب تحقیقات، به بررسی احساس امنیت اجتماعی، تنها به عنوان یک متغیر تأثیرپذیر اکتفاء نموده‌اند و از نتایج و پیامدهای اجتماعی آن (نظیر ارتقاء رفتارهای مبتنی بر خدمت به اجتماع) غافل بوده‌اند. با این حال، نقاط قوت بسیاری نیز در این تحقیقات می‌توان مشاهده کرد. عمده‌ترین نقطه قوت آن‌ها، کاربرد روش‌های تحقیق متنوع، اعم از تحلیل ثانویه اطلاعات آماری، روش آزمایش و شبه آزمایش و روش پیمایشی است و تحقیق کنونی از روش پیمایشی آنها به عنوان الگو استفاده کرده است. همچنین، در مبحث شاخص‌سازی و سنجش متغیرهای تحقیق نیز، به ابعاد گوناگون و شاخص‌های مختلفی برای سنجش ابعاد احساس امنیت اجتماعی، مشارکت اجتماعی، خدمات داوطلبانه و... پرداخته شده است. تحقیق کنونی نیز از معرف‌ها و شاخص‌های احساس امنیت اجتماعی به کاررفته در پیشنهادی بهره برده است.

تحقیق حاضر، ضمن پر کردن بخشی از خلأهای تحقیقاتی مورد اشاره، در جهت مرتفع کردن نواقص تحقیقات پیشین، هم در بخش نظری (تشریح مبانی نظری و انتخاب چارچوب نظری) و هم در بخش عملی (بررسی موضوعی که تاکنون محققین از آن غافل بوده‌اند) به بررسی تأثیر احساس امنیت اجتماعی بر فعالیت برای خدمت به اجتماع، اقدام نموده است.

1. Jinho Kim, Kerem Morgül

مبانی نظری پژوهش

فعالیت برای خدمت به اجتماع

مفهوم خدمت به جامعه، ریشه در مباحث مربوط به اخلاق عمومی در دهه ۱۹۷۰ دارد (دهقانان، صحت، ساداتیان، ۱۳۹۴: ۱۴۶). اصطلاح فعالیت برای خدمت به اجتماع را می‌توان مترادف با بسیاری دیگر از مفاهیم اجتماعی یافت. با مفاهیمی نظیر فعالیت داوطلبانه، فعالیت‌های خیریه، کنش همگانی، مشارکت اجتماعی و بسیاری از دیگر واژه‌ها، قرابت مفهومی دارد. ارائه تعریف کامل از اصطلاح فعالیت برای خدمت به اجتماع، مستلزم بررسی و تعریف جدید در خصوص سایر مفاهیم نزدیک به آن است. به گونه‌ای که می‌توان گفت ترسیم و تصویر هرگونه تعریفی از اصطلاح فعالیت برای خدمت به اجتماع، خارج از مدار و حریم مفاهیمی هم چون فعالیت داوطلبانه، فعالیت‌های خیریه، نوع دوستی، دگرخواهی، کنش همگانی، مشارکت اجتماعی و... اگر نه غیرممکن، اما بی‌تردید مشکل می‌باشد.

فعالیت برای خدمت به اجتماع را می‌توان در مقایسه با مفهوم کنش همگانی تعریف نمود. در این معنا، فعالیت برای خدمت به اجتماع می‌تواند به معنای کنشی باشد که در آن، افراد جامعه در عرصه‌های اجتماعی با خدمت‌گذاری فکری و عملی برای رفع مشکلات و مسائل اجتماعی فعالیت می‌کنند.

کنش همگانی، عملی در مقابل بی‌تفاوتی اجتماعی یا سیاسی است که فضای جامعه را به سوی نوعی انفعال و پذیرندگی صرف می‌کشاند. آنچه که غالباً با تعبیر «متافیزیک حضور» در ادبیات علوم اجتماعی و سیاسی از آن یاد می‌شود، به معنای وضعیتی است که در آن فرد به دلیل رشد و تعالی آگاهی، حضور خود را در عرصه‌های اجتماعی با کنش‌ورزی فکری و عملی نشان دهد و حتی علی‌رغم جهت‌گیری اکثری، توان نه گفتن را به مثابه یک حق داشته باشد. در نقطه مقابل، اصطلاح «اکثریت خاموش» اشاره به مردمی دارد که نسبت به مسائل جامعه خود بی‌تفاوت و بی‌اعتنا هستند (نبوی، نواح و امیرشیرزاد، ۱۳۹۳: ۱۳۳). در واقع مهم‌ترین شرط غنای اجتماعی، تبدیل انفعال و بی‌تفاوتی، به مشارکت و خدمت به اجتماع است که فراهم بودن بستری امن را می‌طلبد.

فعالیت برای خدمت به اجتماع را می‌توان در مقابل بی‌تفاوتی اجتماعی تعریف نمود. امروزه بسیاری از مردم، از شکل‌های بیگانگی، رنج می‌برند و برای رفع آن،

در اوقات فراغت شان، مشغولیت هایی در پیش می گیرند. این افراد از این طریق می کوشند، به نوعی هویت کسب کنند و یک حس اجتماعی و مطلوب را در خود پروراند (دیلینی، ۱۳۸۸: ۱۲۸). بنابراین فعالیت برای خدمت به اجتماع، می تواند در نقطه مقابل بی تفاوتی اجتماعی قرار گیرد. چنانکه در تعریف جامعه شناختی مفهوم بی تفاوتی، برخی آن را در مقابل مفهوم نوع دوستی و دگرخواهی و مشارکت قرار داده اند (نبوی، نواح و امیرشیرزاد، ۱۳۹۳: ۱۳۳).

با بهره گیری از برآیند معنایی و مفهومی این اصطلاح می توان گفت، بی تفاوتی اجتماعی به وضعیتی گفته می شود که طی آن، افراد به واسطه عدم اتصال ذهنی (شناختی) و عینی (کنشی) با جامعه (هم نوعان، نهادها و ساختارهای اجتماعی)، با بی علاقه‌گی و بی اعتنایی به واقعیت های پیرامون از انجام مشارکت، مسئولیت های اجتماعی، فعالیت های دگرخواهانه و درگیری فعال و مدنی در مسائل اجتماعی پرهیز می کنند (محسنی تبریزی و صداقتی فرد، ۱۳۹۰: ۸). البته، بسته به این که از چه زاویه و با چه رویکردی به پدیده بی تفاوتی بنگریم، تعریف آن تفاوت خواهد کرد. هارولد کاپلان و بنیامین سادوک آن را «حالتی از نبود احساس درونی و عاطفه، عدم علاقه و درگیری هیجانی نسبت به محیط خود» تعریف نموده اند (مسعودنیا، ۱۳۸۰). یعنی فقدان مشارکت در حد انتظار. مشارکت ممکن است از صرف داشتن یک انگیزه برای خدمت گزاری اجتماعی و یا شرکت در انتخابات و رأی دادن، تا داشتن جایگاه های مردمی، پیوستن به سازمان ها و گروه های مختلف اجتماعی در نوسان باشد.

در واقع نحوه سنجش فعالیت برای خدمت به اجتماع، مشابهت زیادی به سنجش بی تفاوتی اجتماعی دارد. به عنوان نمونه، به منظور سنجش بی تفاوتی اجتماعی، محسنی تبریزی و صداقتی فرد (۱۳۹۰) چهار بعد به قرار زیر را مطرح کرده اند: بی تفاوتی نسبت به مشارکت اجتماعی، بی تفاوتی نسبت به فعالیت های دگرخواهانه، بی تفاوتی نسبت به مشارکت سیاسی، بی تفاوتی نسبت به مسئولیت های اجتماعی. به همین منوال، فعالیت برای خدمت به اجتماع می تواند با ابعادی همچون مشارکت در فعالیت های عمومی و کلی اجتماع، حمایت مالی از اجتماع، مشارکت و بحث درباره مسائل اجتماع و فعالیت های گروهی و انجمنی و... سنجیده شود. فعالیت برای خدمت به اجتماع، ممکن است در قالب، فعالیت های خیریه ظهور

کند. اصطلاح یادشده را می‌توان همسو و مترادف با فعالیت‌های خیریه، بررسی و تعریف نمود. فعالیت‌های خیریه و نیکوکاری که در هر جامعه‌ای رخ می‌دهد همانند پدیده‌های دیگر، متأثر از عقاید، ارزش‌ها، فرهنگ و آداب و رسوم آن جامعه است. از این رو، یکی از جلوه‌ها و نمودهای مشارکت و فعالیت‌های اجتماعی در فرهنگ اسلامی، مشارکت در امور خیریه است (گنجی، نیازی، احسانی، ۱۳۹۴: ۲۹). مشارکت در امور خیریه و وقف عبارت است از شرکت آگاهانه، داوطلبانه و مؤثر مردم در امور، به منظور رفع نیازهای سایر افراد یا رفع کاستی‌های موجود در جامعه (همان: ۳۱). مشارکت در امور خیریه و به‌طور خاص وقف، تابعی از عوامل متعدد اجتماعی و فرهنگی است (همان: ۳۱) که بی‌تردید یکی از مهم‌ترین عوامل امنیت و اعتماد موجود در جامعه است. در جامعه امروز، با گسترش تقسیم کار اجتماعی و تخصصی شدن و به وجود آمدن نهادها و ساختارهای اجتماعی جدید؛ زیست‌جهان‌های متعددی شکل گرفته است. جامعه با چندگانه شدن مواجهه گردیده و کارکردهای سنتی نهادهایی همچون دین، خانواده و... دگرگون و گاه تهی شده است. از این رو، برای پر کردن خلاءهای ایجاد شده، ساختارهای جدیدی از جمله مؤسسات و نهادهای خیریه، با هدف فعالیت و خدمت برای اجتماع و ملت، خلق گردیده است. فعالیت‌های خیریه برای خدمت به اجتماع، می‌تواند وسیله‌ای برای رشد فضایل اجتماعی، همچون تعاون، همدردی، خدمت به جامعه و در نهایت توسعه و ترقی جامعه باشد. شبکه‌های نیکوکاری، به افراد کمک می‌کنند که با هر سطحی از دین‌داری، گرد هم آیند و در قالب فعالیت‌های خیریه مذهبی، مشارکت اجتماعی را ارتقاء بخشند (میرزایی، آقاسیدحسینی، فلاحی، ۱۳۹۵: ۱۵۰-۱۴۹) و در این میان، هر جامعه‌ای متناسب با نظام اجتماعی و فرهنگی خود، نوع ویژه‌ای از فعالیت در امور خیریه و داوطلبانه را دارد.

برخی تحقیقات نشان داده‌اند که رفتارهای مبتنی بر امور خیریه در محله‌های فقیر، احتمالاً فقر را کاهش می‌دهد، اما تأثیر آن در محله‌های متوسط درآمد، اگرچه مثبت است، اما به لحاظ آماری ناچیز است (خینلی، اولیویرا، ایکلز، ۲۰۱۷: ۳۲). البته، علی‌رغم فعالیت‌هایی که در جامعه برای بهبود شرایط زندگی نیازمندان انجام می‌شود، گاه تأثیرات آنها به دلیل چالش‌های ساختاری اساسی مانند فقر

و نژادپرستی نهادینه شده و موانع همکاری مؤثر و انسجام مورد نیاز برای تحقق آن، کاهش می‌یابد (احمدی، ۲۰۱۷: ۸۶). مشارکت مردم در امور خیریه را باید به نوعی کارآفرینی اجتماعی نامید. خمیرمایه این کارآفرینی اجتماعی، اقدام داوطلبانه و نوآورانه با تلفیقی از خیرخواهی است. این نوع از کارآفرینی با انگیزه‌های نوع دوستانه و نیکوکارانه در راستای خدمت به جامعه، نوعی رضایت درونی حاصل می‌کنند و از حل مشکلات مردم و مشارکت در خدمت به هم‌نوعان، احساس شور و شغف می‌نمایند (گنجی، نیازی، احسانی راد، ۱۳۹۳: ۳۰).

فعالیت برای خدمت به اجتماع را هم‌چنین می‌توان در قالب فعالیت‌های داوطلبانه در سازمان‌های مردم‌نهاد تعریف نمود. مارکس، طرفدار تلاش افراد جامعه، برای کمک‌رسانی به یکدیگر، به ویژه کمک‌دارها به نادرها بود. به زعم مارکس، هدف دست‌یابی افراد به امکان بالفعل کردن فعالیت‌های بالقوه انسانی، هرگز تا بدین حد مهم نبوده است. در حال حاضر، با جدیت تمام کوشش‌هایی صورت می‌گیرد که افراد، به خودشکوفایی دست یابند. سازمان‌های خدماتی و خودیاری بسیاری برای کمک به افراد برای دستیابی به رضایت خاطر شخصی و به دنبال آن، تلاش برای بالفعل کردن حداکثر قابلیت‌های بالقوه‌شان، شکل گرفته‌اند. از طرف دیگر، تلاش‌های ثمربخش‌تر دیگری، نیز در جلب مشارکت داوطلبانه افراد صورت گرفته است تا از این طریق بتوانند از خود رضایت بیشتری داشته باشند (دیلینی، ۱۳۸۸: ۱۲۷).

در دهه‌های اخیر شاهد یک تغییر از مدل سنتی ارائه خدمات از بالا به پایین به رهبری دولت، به ارائه خدمات توسط مردم و سازمان‌های جامعه هستیم (احمدی، ۲۰۱۷: ۸۶). به گونه‌ای که روند مذکور، در فرایندهای آموزشی جوامع نیز جایگاه ارزنده‌ای یافته است. معلمان و اساتید در بسیاری از مدارس و دانشگاه‌ها، روش یادگیری حین خدمت‌رسانی را در کلاس‌هایشان به کار گرفته‌اند. در این روش، معمولاً دانشجویان، دست کم یک ساعت در هفته، به کار داوطلبانه در باشگاه‌ها و مؤسسات محلی، گمارده می‌شوند. این روش برای کمک به از بین بردن معضلات اجتماعی و بی‌عدالتی‌های اجتماعی از طریق مشارکت فعال و داوطلبانه افراد جامعه طراحی شده است (دیلینی، ۱۳۸۸: ۱۲۷). با این حال، علی‌رغم پیدایش علاقه جدید در رفتارهای داوطلبانه در جوانان در سال‌های اخیر، شکاف‌های بزرگی در

آگاهی از پیامدهای آن وجود دارد (کیم و مورگول، ۲۰۱۷: ۱۶۰). مشارکت داوطلبانه، نوعی تعاون و همکاری در مسائل و مشکلات جمعی است که از طریق یک مکانیزم انتخاب همگانی از شرکای تعامل و یا از طریق یک مکانیزم که به موجب آن تصمیم به عدم مشارکت می شود، می تواند به عنوان یک تهدید علیه عموم افراد استفاده شود (نوسنزو و توفانو، ۲۰۱۷: ۳۰۷). در بسیاری از نقاط جهان و در ایران، فعالیت های داوطلبانه و کمک های خیریه یکی از منابع مورد استفاده در تامین مالی و سلامت جامعه می باشد (نیکویی مقدم و همکاران، ۱۳۹۲: ۲). طبق بررسی های به عمل آمده، عوامل مختلفی بر انگیزه خدمت داوطلبانه تاثیرگذار است (کشاورزترک و کشاورزترک، ۱۳۹۱: ۱). که یکی از آنها احساس هویت مشترک است. در واقع، هویت مشترک اعضاء برای عضویت در محله، قبل از این که افراد به سازمان های غیر انتفاعی محلی کمک کنند، آغاز می شود (خینلی، اولیویرا، ایکلز، ۲۰۱۷: ۳۲). هویت مشترک محلی در معنایی مترادف با امنیت گروهی، و نیز عضویت در سازمان های مردمی و فعالیت های خیریه در قالب آنها، می تواند ارتباط تنگاتنگ با هم داشته باشند.

در نهایت باید گفت، فعالیت های داوطلبانه از جمله فعالیت هایی هستند که منافع اقتصادی و اجتماعی زیادی برای کشور دارد اما ارزش اقتصادی آن به دلیل داوطلبانه بودن کار نادیده گرفته می شود (صدیقی خویدک، ۱۳۹۵: ۱۴۴) و حضور در آن هزینه هایی را برای فعالیت کنندگان به همراه دارد. در بررسی عوامل خدمت به اجتماع، یا انگیزه های آن مشخص شده است که انگیزه نیروی انسانی داوطلب، یکی از روندهای کلیدی توسعه مشارکت اجتماعی در جامعه می باشد (کشاورزترک و کشاورزترک، ۱۳۹۱: ۱). از سوی دیگر، رشد این انگیزه، نیازمند فرصت هایی برای اعمال مشارکت و محیطی امن برای فعالیت های اجتماعی است. به این ترتیب، انگیزه خدمت داوطلبانه برای اجتماع را می توان متأثر از عواملی چند یافت. این عوامل به دو دسته درونی و بیرونی تقسیم می شوند و هر کدام به مولفه های بیشتری تقسیم می شوند. عوامل درونی شامل عواملی نظیر ایجاد آرامش درونی، نیاز به دوستی و روابط، پرستش و اعتقادات مذهبی، تامین نیاز، کسب موفقیت و برخورداری از وضعیت روحی و جسمی مطلوب تر؛ و عوامل بیرونی شامل مواردی همچون مدیریت منابع انسانی، سیاست گذاری ها، رسانه ها و تبلیغات، ابزارهای

تشویقی، سابقه مشارکت و کار گروهی و نقش دولت است (همان منبع).

احساس امنیت اجتماعی

احساس امنیت اجتماعی^۱ یا امنیت جامعه‌ای^۲ نوعی از امنیت است که نسبت نزدیکی با انواع دیگری از امنیت از جمله امنیت انسانی، هویت امن و... و نیز با مفاهیمی همچون مفهوم نظم اجتماعی، وفاق، انسجام و همبستگی اجتماعی، اعتماد اجتماعی و... دارد.

مفهوم احساس امنیت اجتماعی از دهه ۱۹۹۰ توسط صاحب نظران مکتب کپنهاگ مطرح و تا کنون ادامه داشته که بیانگر اهمیت آن است (پانیک^۳، ۲۰۰۹: ۳۰). استمرار وجود ارزش‌های فرهنگی، فرایند اجتماعی شدن، وفاق و همکاری اجتماعی و... در بین شهروندان می‌تواند از مهم‌ترین عوامل ارتقاء و تقویت احساس امنیت اجتماعی به صورت واقعی باشد و متقابلاً این خود، راه را برای مشارکت اجتماعی همه احاد جامعه فراهم می‌کند؛ در حالی که نظام‌های دولتی و حکومتی با توسل به قدرت نظامی شان و اقدامات و خط‌مشی‌های قهرآمیز و اجباری امنیت از جمله امنیت اجتماعی را نمی‌توانند بسترسازی نمایند (غفاری، ۱۳۹۰: ۸۶، رضازاده و علمی، ۱۳۹۳: ۱۱۶).

امنیت به عنوان یک مفهوم مبهم در نظر گرفته می‌شود؛ چنان که بوزان بیان می‌کند معنای امنیت ذاتاً موضوع اختلاف است، زیرا تعریف بی‌طرف امکان‌پذیر نیست (بوزان، ۱۹۸۳، نقل از دیسکایا، ۲۰۱۳). آن چه که مطالعات نوین امنیت و تحول در مرجع امنیت، در پی آورد، ضرورت توجه به بعد ذهنی امنیت (یعنی احساس امنیت) و یا ترکیب پیچیده‌ای از دو بعد عینی و ذهنی می‌باشد که این خود، بر پیچیدگی مفهوم افزوده است (پیرموذن، ۱۳۸۹: ۳۶). امنیت سازه‌ای چند بعدی است و در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف به گونه‌های متفاوت ظهور یافته و به اشکال مختلف نیز قابل سنجش و اندازه‌گیری است. بر این مبنای به نظر می‌رسد که احساس امنیت با بسیاری از متغیرهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه ارتباط داشته باشد. تفسیر درست و یا نادرست افراد و تجارب آن‌ها از شرایط اجتماعی همواره احساس امنیت را در طیفی از احساس امنیت درست

1. Societal security sense

2. Societal security

3. Panic

۲۲۱

و واقعی و کاذب و غیر واقعی قرار می دهد. گاهی اوقات ساختارهای اجتماعی جامعه، امنیت بالایی را نشان می دهند. اما برداشت افراد از فضای اجتماعی یا اطلاعات آنان در مورد دیگران، آنان را در مخصصه روانی احساس ناامنی قرار می دهد (رضازاده و علمی، ۱۳۹۳: ۱۱۶). احساس امنیت در اصل پدیده ای ادراکی و احساسی است، یعنی برای تحقق آن باید این اطمینان در ذهن توده مردم و زمام داران و تصمیم گیرندگان به وجود آید که ایمنی لازم برای ادامه زندگی وجود دارد (خوش فر ۱۳۸۷، فقهی فرهمند و زنجانی، ۱۳۹۰: ۱۰۱). بنابراین، امنیت در بعد ذهنی یا احساسی به خودی خود قابل تعریف نیست و بر مبنای بود و نبود خطر و قابلیت تعریف می شود، هم چنین شکل گیری احساس امنیت، یک فرایند است، در طول زمان جریان دارد و در هر لحظه بر اساس برآورد خطر، تغییر می پذیرد. این وجه امنیت (ذهنی و حسی) مهم تر از جنبه عینی آن است.

بررسی های انجام گرفته در کشورهای مختلف بیانگر این است که عموماً احساس امنیت بین شهروندان در اکثر نقاط دنیا به نسبت وجود امنیت، پایین تر است، این نسبت در ایران در مقایسه با کشورهای انگلیس و استرالیا با توجه به میزان وجود امنیت بسیار پایین است (بنی فاطمه و سلیمی، ۱۳۹۰: ۶۰).

در هرم سلسله مراتب نیازهای مازلو نیازهای ایمنی، احساس امنیت کردن و دور از خطر بودن بعد از نیازهای فیزیولوژیک قرار گرفته است، به اعتقاد وی این نیاز بیانگر آن است که فرد به آرامش نیاز دارد. بر اساس نظریه مازلو نیاز به امنیت یک نیاز روانی است که در صورت عدم ارضا، روان آدمی آزرده می شود (کجباف، ۱۳۸۱: ۲۵، نقل از فقهی فرهمند و زنجانی، ۱۳۹۰: ۱۰۲). هیچ کس نمی تواند در محیط ترس آفرین، نگران و مضطرب کننده، متشنج و آلوده به تشویش، به فعالیت های اجتماعی - اقتصادی خود ادامه دهد و یا به آسودگی به کار و کوشش و وظایف روزمره خود پردازد (پیرمودن، ۱۳۸۹: ۳۶). وی معتقد است عدم احساس امنیت، منجر به احساس طرد شدگی از اجتماع می شود. این موضوع، می تواند در کاهش فعالیت های او برای اجتماع، مؤثر واقع شود. در عوض، انسان ایمن، سرشار از انگیزه است و برای هرگونه پیشرفت، مستعد و مهیا است. مازلو انگیزش اصلی و اساسی شخص ایمن و سالم را خودشکوفایی نامد. بنابراین احساس امنیت از نیازهای اصلی انسان و جوامع انسانی است که آن ها را به فعالیت برای خدمت به

خود و اجتماع سوق می دهد.

این فرض، هم چنین در نظرات بوزان و ویور، پدیدار است و در نظریه اعضا مکتب کپنهاگ، به صورت تعهد و تکلیف فرد نسبت به گروه و جامعه خود مطرح شده است. آن جا که بوزان می نویسد: «احساس امنیت اجتماعی مربوط به جنبه هایی از زندگی فرد می شود که هویت اجتماعی او را سامان می بخشد، یعنی حوزه ای از حیات اجتماع، که فرد خود را به ضمیر ما متعلق و منتسب می داند و در برابر آن احساس تعهد و تکلیف می کند»؛ در واقع اشاره به همین موضوع دارد (بوزان، ۲۰۰۰: ۳). هم چنین، نگاه تاریخی این مکتب به پدیده های اجتماعی و تأکید بر نقش هنجارها، قواعد و فرهنگ، نشان از اهمیت مشارکت و تعاون افراد در تأمین امنیت جامعه خویش دارد. بوزان و ویور معتقدند که امنیت همیشه بر پایه ارجاع عینی نیست و ارتباط انسانی و نقش هنجارها مهم و تأثرگذار است (ابراهیمی، ۱۳۸۶: ۴۴۲). این متغیر در نظریه پارسنز به طور واضح تری بیان شده است.

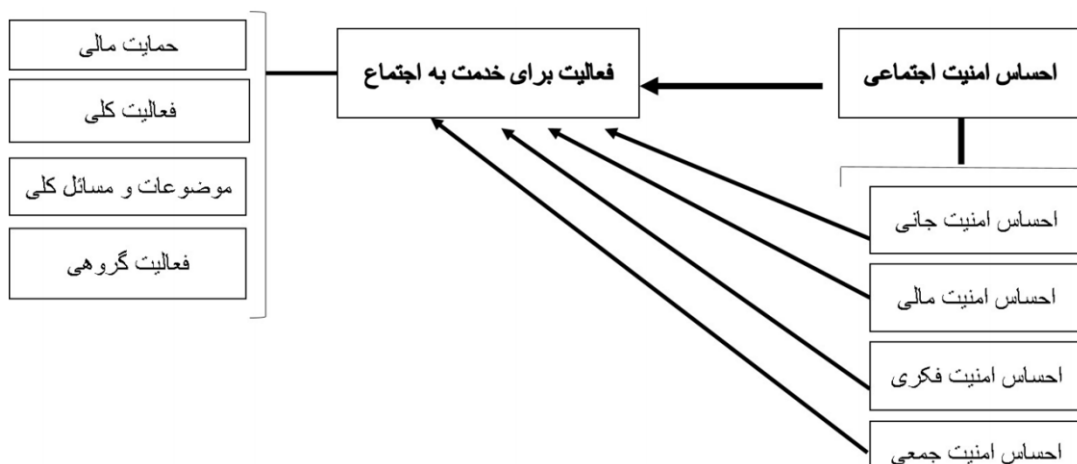
طبق دیدگاه پارسنز، دوام هر نظام، منوط به آن است که بتواند فعالیت های لازم را سازمان دهد و به راه اندازد. همکاری و همیاری از جمله شاخص های امنیت هستند که اگر در افراد جامعه درونی نشده باشند، تحقق اجبارگونه امنیت با توسل به زور و قدرت موجب تأمین احساس امنیت و بهره مندی اعضای جامعه از امنیت نخواهد شد. در واقع احساس امنیت، نیازمند یک بستر رشد و زایش است. همین طور می توان از این منظر امنیت را یک ارزش دانست که در هنجارهای اجتماعی تبلور می یابد. امنیت باید در نقش انسجام دهندگان به جامعه، سامان گیرد. از منظری دیگر، جامعه به مثابه یک ارگانسیم، زمانی می تواند احساس امنیت را تحقق بخشد که واحدهای آن همگی در روند خدمت گذاری به کلیتی که بقای جامعه را تداوم بخشد، انجام وظیفه نمایند و این خدمت گذاری در قالب وظایف کارکردی تداوم و استمرار یابد (صالحی امیری و افشاری نادری، ۱۳۹۰: ۶۳).

با توجه به این که فرض اصلی تحقیق کنونی، وجود رابطه بین احساس امنیت اجتماعی با فعالیت برای خدمت به اجتماع است. از دیدگاه تالکوت پارسنز و صاحب نظران مکتب کپنهاگ (ابراهیمی، نبی الله ۱۳۸۶)، به ویژه بوزان و ویور و نظریه نیازهای مازلو استفاده شده است. این نظریه پردازان، گاه امنیت را در قالب مفهومی کلی (مانند مازلو و پارسنز) و گاه ناظر به ابعاد مختلف مالی، جانی، فکری

... (ماتند صاحب نظران مکتب کپنهاگ) دانسته‌اند. به استناد مباحث نظری و مطالعه نظریات مرتبط با مفاهیم اصلی، تحقیق، سه نظریه اشاره شده، به نحو بهتری می‌توانند، مفروضه اصلی تحقیق حاضر را پوشش دهند. بر اساس آن چه گذشت، مدل پژوهش به شکل زیر تصویر و سپس فرضیه‌ها ارائه شده‌اند.

مدل پژوهش و فرضیه‌ها

شکل ۱: مدل مفهومی تأثیر احساس امنیت اجتماعی و ابعاد آن بر فعالیت برای خدمت به اجتماع

(منبع: نگارنده)

- با توجه به هدف و چارچوب نظری و مدل تحقیق، فرضیه‌های زیر طرح شده است:
- فرضیه اصلی: بین احساس امنیت اجتماعی با فعالیت برای خدمت به اجتماع در بین کارکنان سازمان‌های دولتی شهر همدان رابطه وجود دارد.
- بین احساس امنیت جانی با فعالیت برای خدمت به اجتماع در بین کارکنان سازمان‌های دولتی شهر همدان رابطه وجود دارد.
  - بین احساس امنیت مالی با فعالیت برای خدمت به اجتماع در بین کارکنان سازمان‌های دولتی شهر همدان رابطه وجود دارد.
  - بین احساس امنیت فکری با فعالیت برای خدمت به اجتماع در بین کارکنان سازمان‌های دولتی شهر همدان رابطه وجود دارد.
  - بین احساس امنیت جمعی با فعالیت برای خدمت به اجتماع در بین کارکنان

سازمان های دولتی شهر همدان رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

روش تحقیق پیمایشی^۱ از نوع مقطعی و تحلیلی است. تعداد ۱۵۰ نفر با استفاده از فرمول نسبتی کوکران از کارکنان ادارات و سازمان های دولتی شهر همدان با روش نمونه گیری تصادفی و متناسب با حجم مورد مطالعه قرار گرفت.

$$n = \frac{z^2 pq}{d^2} = \frac{1.96^2 \times 0.50 \times 0.50}{0.08^2} = 150$$

در این تحقیق به دلیل سطح پایین اعتبار طرح، با توجه به هزینه و فرمول نسبی کوکران و احتساب درصد p q برابر (۰/۵۰)، d برابر (۰/۰۸) تعداد ۱۵۰ نفر مورد مطالعه قرار گرفت.

شیوه نمونه گیری: ابتدا فهرست تمام ادارات کل و سازمان های دولتی شهر همدان، تهیه شد. سپس به صورت قرعه کشی (تصادفی) ۷ اداره (شامل دانشگاه پیام نور، اداره میراث فرهنگی، سازمان گردشگری، اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تأمین اجتماعی، بیمارستان بعثت و اداره بهزیستی) انتخاب شد. از آنجا که نسبت کارکنان ادارات، با هم برابر نبودند، برای تهیه نمونه معرف، از تعداد کارکنان نسبت گرفته شد. در هر اداره، حجم نمونه متناسب با جمعیت کارکنان، مشخص شده و به صورت تصادفی تعدادی از کارکنان وارد نمونه نهایی شدند. روش نسبت گیری و تعداد نمونه، مثل روشی که برای بیمارستان به صورت زیر به کار رفته، برای سایر اداره ها نیز انجام شده است^۲.

$$\frac{330}{597} \times 100 = 55 \Rightarrow \frac{55 \times 150}{100} = 81$$

1 Survey

۲. نمونه مورد محاسبه، متعلق به ردیف اول جدول نمونه گیری است و برای همه ادارات از این روش استفاده شد.

نام سازمان دولتی	تعداد جامعه آماری	تعداد نمونه آماری
بیمارستان	۳۳۰	۸۱
پیام نور مرکز همدان	۳۸	۱۱
میراث فرهنگی و گردشگری	۷۰	۱۸
فرهنگ و ارشاد اسلامی	۴۷	۱۲
تامین اجتماعی	۴۲	۱۱
بهبودی	۷۰	۱۷
جمع	۵۹۷	۱۵۰

۲۲۵

پرسی تاثیر احساس امنیت اجتماعی بر فعالیت برای خدمت به اجتماع (مورد مطالعه: ادارات دولتی در سطح شهر همدان)

ابزار گردآوری اطلاعات شامل ۲ پرسش نامه در قالب طیف لیکرت بود که متغیر احساس امنیت اجتماعی (۳۱ سوال در ۴ بعد جانی، مالی، فکری سیاسی و جمعی) و متغیر فعالیت برای خدمت به اجتماع (۱۷ سوال در ۴ بعد شامل حمایت مالی، فعالیت کلی، موضوعات و مسائل اجتماع و فعالیت گروهی) و مشخصات جمعیت شناختی پاسخگویان را در بر می گیرد. مقیاس احساس امنیت اجتماعی، عمدتاً از تحقیقات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۱)، شریفی (۱۳۸۴)، صمدی بگه جان (۱۳۸۴)، حسینی (۱۳۸۷)، کرامتی (۱۳۸۵)، نبوی، نواح، امیرشیرزاد (۱۳۹۳) اخذ و بازتنظیم شد؛ و مقیاس فعالیت برای خدمت به اجتماع از دلبرت میلر (۱۳۹۰) اخذ و بومی سازی شد. داده ها در نرم افزار spss با استفاده از آزمون های همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی چندگانه به روش گام به گام تحلیل شد.

پایایی و روایی

روایی محتوایی پرسش نامه با استفاده از نظر جامعه شناسان و محققان مرتبط^۱ حاصل شد و ضرایب پایایی آلفای کرونباخ (برای کل مقیاس احساس امنیت ۰/۹۵۵) و برای فعالیت برای خدمت به اجتماع (۰/۸۹۴) با استفاده از نرم افزار spss به همراه

تعریف عملیاتی آنها در جدول شماره ۲. خلاصه شده است.
جدول ۲. ضرایب آلفای کرنباخ برای هر متغیر همراه با تعریف عملیاتی آنها

آلفای کرنباخ	تعداد گویه های هر مقیاس (معرف ها)	نام متغیر	
٪. ۸۸۱	تردد زنان خانواده به تنهایی خصوصاً در شب، تردد با ماشین های مسافر کش خصوصاً در شب، برقراری ارتباط و دوستی با افراد غریبه، تردد در مسیرهای خلوت خصوصاً در شب، کمک به سرنشینان ماشینی که در کنار خیابان خراب شده است خصوصاً در شب، رفتن یا نشستن در پارک های حاشیه ای و خلوت به تنهایی، در منزل ماندن به تنهایی، رانندگی در خیابان ها و اتوبان های خلوت (۹ گویه).	احساس امنیت جانی	متغیر مستقل
٪. ۸۲۸	همراه داشتن پول و سایر لوازم قیمتی در اماکن عمومی، انجام معاملات مهم به تنهایی، سپردن سرمایه خود به فرد دیگر، آراسته بودن کودکان به زیورآلات در بیرون منزل، پارک کردن اتومبیل در کوچه و خیابان بدون قفل و دزدگیر، خالی گذاشتن منزل به مدت چند روز (۷ گویه).	احساس امنیت مالی	
٪. ۹۰۹	عضویت در احزاب و گروه های سیاسی، ابراز عقاید و انتقاد نسبت به وضعیت سیاسی و عملکرد دولت، شرکت کردن در اعتراضات سیاسی، تشکیل دادن تشکل ها و گروه های اجتماعی و سیاسی مستقل از دولت، شرکت کردن در جلسات سخنرانی فعالان سیاسی، عضویت یا استفاده از سایت ها و منابع اینترنتی برای کسب اطلاعات سیاسی - اجتماعی، پخش و توزیع نشریه های منتقد دولت، هواداری از یک گروه سیاسی منتقد دولت (۵ گویه).	احساس امنیت فکری	
٪. ۹۴۵	عضویت آزادانه در گروه های اجتماعی و انجمن های مختلف مورد علاقه، عضویت در احزاب و گروه های سیاسی مختلف، تشکیل گروه های اجتماعی مورد علاقه، تشکیل تشکل ها و گروه های اجتماعی و سیاسی مستقل از دولت، تلاش برای حفظ و تداوم این گروه ها و انجمن ها و احزاب، عضویت یا استفاده از سایت ها و منابع اینترنتی برای کسب اطلاعات سیاسی - اجتماعی روز، پخش و توزیع نشریه های سیاسی مختلف، امکان تأسیس یک تشکل اجتماعی مورد علاقه، داشتن احساس امنیت برای انجام هر نوع تشکل اجتماعی و هر نوع فعالیت سیاسی، اجتماعی، فرهنگی (۱۰ گویه).	احساس امنیت جمعی	
٪. ۹۵۵	۳۱ گویه	احساس امنیت اجتماعی	

کمک مالی به مبارزات انتخاباتی، کمک مالی به مسجد، کمک مالی برای امور خیریه (۳ گویه).	کمک مالی	۴۸۴٪
خدمت در گروهی که مسئول برنامه ای اجتماعی است، کار در گروهی که برای بهبود زندگی شهر و شهروندان تلاش می کند، برعهده داشتن رهبری برنامه ای اجتماعی (۳ گویه).	فعالیت کلی	۷۳۲٪
قرارگرفتن در جریان موضوعات و مسائل اجتماعی، بحث و گفتگو با دیگران درباره مشکلات و مسائل اجتماعی، ترغیب دیگران به اتخاذ موضعی خاص، راهنمایی خواستن از دیگران، صحبت با رهبران اصلی درباره مسائل اجتماعی، مراجعه به سازمان های اجتماعی یا شرکت در جلسات عمومی. نامه نویسی یا انتشار نوشته ای یا برگزاری جلسات در خانه (۶ گویه).	موضوعات و مسائل اجتماع	۸۶۶٪
عضویت در سازمان هایی که در قبال مسائل و موضوعات موضع گیری می کنند. ملاقات گروهی با مقامات اجتماع یا دعوت از آنها (۳ گویه).	فعالیت گروهی	۸۸۷٪
۱۵ گویه	خدمت به اجتماع	۸۹۴٪

یافته ها

الف- یافته های توصیفی: ویژگی های جمعیت شناختی پاسخگویان

جدول. فراوانی های مطلق و نسبی مربوط به متغیرهای زمینه ای

مقادیر	متغیرهای زمینه ای	
۳۷/۵۶۴۶	میانگین	سن
۷/۰۳۸۱۲	انحراف معیار	
۴۹/۵۳۵	واریانس	
۲۷/۰۰	حداقل	
۵۵/۰۰	حداکثر	

درصد معتبر	درصد	فراوانی		
۵۲/۷	۵۲/۷	۷۹	زن	جنسیت
۱۰۰	۴۷/۳	۷۱	مرد	
۲۴/۷	۲۴/۷	۳۷	مجرد	وضعیت تاهل
۱۰۰	۷۵/۳	۱۱۳	متاهل	
۶۰/۷	۶۰/۷	۹۱	فارس	قومیت
۸۸/۴	۱۹/۳	۲۹	ترک	
۶۸/۷	۶/۷	۱۰	لر	
۹۸	۱۱/۳	۱۷	کرد	
۰	۰	۰	سایر	
۷/۳	۷/۳	۱۱	پیام نور	سازمان دولتی
۱۹/۳	۱۲	۱۸	میراث فرهنگی و گردشگری	
۲۷/۳	۸	۱۲	فرهنگ و ارشاد اسلامی	
۳۴/۷	۷/۳	۱۱	تامین اجتماعی	
۸۸/۷	۵۴	۸۱	بیمارستان	
۱۰۰	۱۱	۱۷	بهبزیستی	

۲۴۳۵۰۰۰			میانگین	درآمد ماهانه (به هزار تومان)
۶/۸۳۷			انحراف معیار	
۴/۶۷۵			واریانس	
۱۰۰۰۰۰			حداقل	
۵۰۰۰۰۰			حداکثر	
درصد معتبر	درصد	فراوانی		تحصیلات
۰/۷	۰/۷	۱	دیپلم	
۶/۷	۶	۹	کاردانی	
۶۳/۸	۵۶/۷	۸۵	کارشناسی	
۸۶	۳۵/۳	۵۳	کارشناسی ارشد	
۹۳	۰/۷	۱	دکتري	
۱۵۰			جمع کل	

یافته‌های توصیفی نشان داد، میانگین سن پاسخ‌گویان ۳۷/۵۶ سال است که بالاترین سن ۵۵ و کمترین ۲۷ سال می‌باشد. ۵۲/۷ درصد پاسخ‌گویان زن و ۴۷/۳ درصد مرد و ۷۵/۳ درصد پاسخ‌گویان متأهل و ۲۴/۷ درصد مجرد هستند. از نظر قومیت، یافته‌ها نشان داد که ۶۰/۷ پاسخ‌گویان فارس و ۱۹/۳ درصد از پاسخ‌گویان ترک هستند که پس از فارس بیشترین میزان را به خود اختصاص داده‌اند. در میان قومیت‌های ذکر شده ۶/۷ درصد متعلق به لرها است. میانگین درآمد افراد ۲/۴۳۵ میلیون تومان می‌باشد. پایین‌ترین میزان درآمد ۱ میلیون تومان بوده و بالاترین میزان درآمد ۵ میلیون تومان است و ۰/۷ درصد از پاسخ‌گویان دارای دیپلم و دکتري و ۵۶/۷ درصد دارای تحصیلات کارشناسی و ۳۵/۳ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد هستند.

ب - یافته های استنباطی

قبل از بررسی ضرایب همبستگی و تحلیل های آماری، نخست به آزمون نرمال بودن متغیرها پرداخته می شود.

از آزمون های معروف برای بررسی نرمال بودن داده های تحقیق، آزمون کلموگروف اسمیرنوف^۱ می باشد. در این آزمون اگر سطح معنی داری به دست آمده از اجرای آزمون، بزرگتر از مقدار خطا یعنی $\alpha=0/05$ باشد فرض و در غیر این صورت فرض تایید خواهد شد (مومنی و فعال قیومی، ۱۳۸۹: ۱۹۰). با آزمون کلموگروف اسمیرنوف به بررسی نیکویی برازش پرداخته و بررسی شد که مشاهدات و داده ها از یک توزیع معین و نرمال نشأت می گیرند. به دلیل این که سطح معنی داری آزمون برای کلیه متغیرها، بالاتر از $0/05$ است، متغیرها از توزیع نرمال برخوردارند (جدول ۳).

جدول ۳. نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده های مربوط به

متغیرهای تحقیق

نام متغیر	آماره	درجه آزادی	سطح معناداری	نتیجه آزمون
احساس امنیت اجتماعی	۰/۰۴۸	۱۲۷	۰/۲۰۰	دارای توزیع نرمال
احساس امنیت جانی	۰/۰۵۱	۱۲۷	۰/۱۹۱	دارای توزیع نرمال
احساس امنیت مالی	۰/۰۵۳	۱۲۷	۰/۱۸۹	دارای توزیع نرمال
احساس امنیت فکری	۰/۰۵۳	۱۲۷	۰/۱۸۹	دارای توزیع نرمال
احساس امنیت جمعی	۰/۰۷۹	۱۲۷	۰/۱۴۴	دارای توزیع نرمال
فعالیت برای خدمت به اجتماع	۰/۰۷۳	۱۲۷	۰/۱۵۲	دارای توزیع نرمال
حمایت مالی	۰/۰۵۲	۱۲۷	۰/۱۹۰	دارای توزیع نرمال
فعالیت کلی	۰/۰۷۹	۱۲۷	۰/۱۴۴	دارای توزیع نرمال
موضوعات و مسائل اجتماع	۰/۰۸۶	۱۲۷	۰/۱۲۹	دارای توزیع نرمال
فعالیت گروهی	۰/۰۶۴	۱۲۷	۰/۱۷۱	دارای توزیع نرمال

1. Kolmogorov-Smirnov

آزمون فرضیه‌ها

فرضیه اصلی

- بین احساس امنیت اجتماعی و فعالیت برای خدمت به اجتماع رابطه وجود ندارد (H_0).
- بین احساس امنیت اجتماعی و فعالیت برای خدمت به اجتماع رابطه وجود دارد (H_1).

فرضیه‌های فرعی (۱)

- بین احساس امنیت جمعی و فعالیت برای خدمت به اجتماع رابطه وجود ندارد (H_0).
- بین احساس امنیت جمعی و فعالیت برای خدمت به اجتماع رابطه وجود دارد (H_1).

فرضیه‌های فرعی (۲)

- بین احساس امنیت فکری و فعالیت برای خدمت به اجتماع رابطه وجود ندارد (H_0).
- بین احساس امنیت فکری و فعالیت برای خدمت به اجتماع رابطه وجود دارد (H_1).

فرضیه‌های فرعی (۳)

- بین احساس امنیت جانی و فعالیت برای خدمت به اجتماع رابطه وجود ندارد (H_0).
- بین احساس امنیت جانی و فعالیت برای خدمت به اجتماع رابطه وجود دارد (H_1).

فرضیه‌های فرعی (۴)

- بین احساس امنیت مالی و فعالیت برای خدمت به اجتماع رابطه وجود ندارد (H_0).
- بین احساس امنیت مالی و فعالیت برای خدمت به اجتماع رابطه وجود دارد (H_1).

فرض اصلی تحقیق، وجود رابطه بین احساس امنیت اجتماعی و ابعاد آن با فعالیت برای خدمت به اجتماع است. اغلب در گزارش نتایج چنین آزمون‌هایی که در آن‌ها رابطه بین دو متغیر چندبعدی، مورد محاسبه قرار می‌گیرد، از ماتریس همبستگی استفاده می‌شود. با توجه به اهمیت بررسی فرضیه اصلی تحقیق، نتایج در یک ماتریس (جدول ۴)، با وارد نمودن تمامی متغیرهای مستقل و متغیر وابسته شامل ابعاد متغیر احساس امنیت اجتماعی و متغیر فعالیت برای خدمت به اجتماع به تفکیک، محاسبه شده‌اند.

یافته‌های ضریب همبستگی بین متغیرهای تحقیق

جدول ۴. ماتریس همبستگی بین متغیرهای احساس امنیت اجتماعی و فعالیت برای خدمت به اجتماع،

به تفکیک ابعاد هر متغیر

متغیرها		۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱. احساس امنیت اجتماعی	ضریب همبستگی		***, / ۸۲۵	***, / ۸۳۹	***, / ۸۵۹	***, / ۸۹۴	***, / ۵۷۷	***, / ۲۴۸	***, / ۴۳۰	***, / ۵۶۴	***, / ۵۱۱
	سطح معناداری		۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	تعداد نمونه	۱۳۲	۱۳۲	۱۳۲	۱۳۲	۱۳۲	۱۲۷	۱۳۱	۱۳۲	۱۲۸	۱۳۲
۲. احساس امنیت جانی	ضریب همبستگی	***, / ۸۲۵		***, / ۶۸۴	***, / ۵۵۹	***, / ۵۴۶	***, / ۴۴۶	***, / ۲۲۲	***, / ۳۰۴	***, / ۴۲۷	***, / ۳۹۲
	سطح معناداری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	تعداد نمونه	۱۳۲	۱۴۴	۱۴۱	۱۴۳	۱۳۶	۱۳۹	۱۴۳	۱۴۴	۱۴۰	۱۴۴

۱۴۴	۰/۰۰۰	***./۸۴۹	۱۴۱	۰/۰۰۰	***./۵۱۸	۱۴۹	۰/۰۰۰	***./۳۷۶	۱۴۷	۰/۰۰۰	***./۳۰۰
۱۴۴	۰/۰۰۰	***./۹۴۶	۱۳۸	۰/۰۰۰	***./۵۵۶	۱۴۵	۰/۰۰۰	***./۴۴۲	۱۴۳	۰/۰۰۰	***./۳۹۱
۱۴۴	۰/۰۰۰	***./۷۷۳	۱۴۱	۰/۰۰۰	***./۳۸۰	۱۴۸	۰/۰۰۱	***./۲۵۹	۱۴۶	۰/۰۰۱	***./۲۷۸
۱۴۴	۰/۰۰۰	***./۴۶۹	۱۴۱	۰/۰۰۰	***./۳۰۱	۱۴۸	۰/۰۹۹	۰/۱۳۶	۱۴۶	۰/۵۴۵	۰/۵۰۱
۱۴۴	۰/۰۰۰		۱۳۶	۰/۰۰۰	***./۵۷۵	۱۴۳	۰/۰۰۰	***./۴۲۶	۱۴۱	۰/۰۰۰	***./۴۶۵
۱۳۶	۰/۰۰۰	***./۵۷۵	۱۴۲	۰/۰۰۰		۱۴۱	۰/۰۰۰	***./۷۹۲	۱۳۹	۰/۰۰۰	***./۶۲۶
۱۴۳	۰/۰۰۰	***./۴۲۶	۱۴۱	۰/۰۰۰	***./۷۹۲	۱۴۹			۱۴۶	۰/۰۰۰	***./۶۰۳
۱۴۱	۰/۰۰۰	***./۳۶۵	۱۳۹	۰/۰۰۰	***./۶۲۶	۱۴۶	۰/۰۰۰	***./۶۰۳	۱۴۷		
۱۳۹	۰/۰۰۰	***./۴۴۶	۱۳۶	۰/۰۰۰	***./۵۴۶	۱۴۳	۰/۰۰۰	***./۵۵۹	۱۴۱	۰/۰۰۰	***./۶۸۴
۱۳۷	۰/۰۰۰	***./۵۷۷	۱۳۲	۰/۰۰۰	***./۸۹۴	۱۳۲	۰/۰۰۰	***./۸۵۹	۱۳۲	۰/۰۰۰	***./۸۳۹
تعداد نمونه	سطح معناداری	ضریب همبستگی	تعداد نمونه	سطح معناداری	ضریب همبستگی	تعداد نمونه	سطح معناداری	ضریب همبستگی	تعداد نمونه	سطح معناداری	ضریب همبستگی
۳. احساس امنیت مالی											
۴. احساس امنیت فکری...											
۵. احساس امنیت جمعی											
۶. خدمت به اجتماع											

۱۵۰			۱۴۶	۰/۰۰۰۰	**،/۷۶۴	۱۴۹	۰/۰۰۰۰	**،/۵۲۳	۱۴۹	۰/۰۰۰۰	**،/۲۸۷
۱۴۶	۰/۰۰۰۰	**،/۷۶۴	۱۴۶	۰/۰۰۰۰		۱۴۵	۰/۰۰۰۰	**،/۶۵۸	۱۴۵	۰/۰۰۰۱	**،/۶۶۳
۱۴۹	۰/۰۰۰۰	**،/۵۲۳	۱۴۵	۰/۰۰۰۰	**،/۶۵۸	۱۴۹	۰/۰۰۰۱	**،/۲۷۷	۱۴۸	۰/۰۰۰۱	**،/۲۷۷
۱۴۹	۰/۰۰۰۰	**،/۲۸۷	۱۴۵	۰/۰۰۰۱	**،/۲۶۳	۱۴۸	۰/۰۰۰۱	**،/۷۷۳	۱۴۹		
۱۴۴	۰/۰۰۰۰	**،/۸۴۹	۱۴۴	۰/۰۰۰۰	**،/۹۴۶	۱۴۴	۰/۰۰۰۰	**،/۷۷۳	۱۴۴	۰/۰۰۰۰	**،/۴۶۹
۱۴۲	۰/۰۰۰۰	**،/۵۱۸	۱۳۸	۰/۰۰۰۰	**،/۵۵۶	۱۴۱	۰/۰۰۰۰	**،/۳۸۰	۱۴۱	۰/۰۰۰۰	**،/۳۰۱
۱۴۹	۰/۰۰۰۰	**،/۳۷۶	۱۴۵	۰/۰۰۰۰	**،/۴۴۲	۱۴۸	۰/۰۰۰۱	**،/۲۵۹	۱۴۸	۰/۰۰۹۹	۰/۱۳۶
۱۴۷	۰/۰۰۰۰	**،/۳۰۰	۱۴۳	۰/۰۰۰۰	**،/۳۹۱	۱۴۶	۰/۰۰۰۱	**،/۲۷۸	۱۴۶	۰/۰۵۴۵	۰/۵۰۱
۱۴۴	۰/۰۰۰۰	**،/۳۹۲	۱۴۰	۰/۰۰۰۰	**،/۴۲۷	۱۴۴	۰/۰۰۰۰	**،/۳۰۴	۱۴۳	۰/۰۰۰۸	**،/۲۲۲
۱۳۲	۰/۰۰۰۰	**،/۵۱۱	۱۲۸	۰/۰۰۰۰	**،/۵۶۴	۱۳۲	۰/۰۰۰۰	**،/۴۳۰	۱۳۲	۰/۰۰۰۴	**،/۲۴۸
تعداد نمونه	سطح معناداری	ضریب همبستگی	تعداد نمونه	سطح معناداری	ضریب همبستگی	تعداد نمونه	سطح معناداری	ضریب همبستگی	تعداد نمونه	سطح معناداری	ضریب همبستگی
۱۰. فعالیت گروهی			۹. موضوعات و مسائل اجتماع			۸. فعالیت کلی			۷. حمایت مالی		

ماتریس نشان می‌دهد که هر یک از ابعاد احساس امنیت اجتماعی، یعنی احساس امنیت جانی، احساس امنیت مالی، احساس امنیت فکری و احساس امنیت جمعی، به طور جداگانه در سطح معناداری حداقل ۰/۰۰۱ با فعالیت برای خدمت به اجتماع، رابطه دارند.

با توجه به نتایج به دست آمده (جدول شماره ۴) از ضریب همبستگی بین متغیرهای تحقیق، می‌توان گفت بین تمام ابعاد این متغیرها رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. متغیر احساس امنیت اجتماعی با ترکیب هر چهار بعد دارای ۵۷/۷ درصد ضریب همبستگی با فعالیت برای خدمت به اجتماع است. از بین ابعاد چهارگانه احساس امنیت اجتماعی، احساس امنیت جمعی، بیشترین همبستگی را با متغیر وابسته نشان داد که مقدار آن برابر با ۵۷/۷ است. احساس امنیت جانی با ضریب ۴۴/۶ و احساس امنیت فکری با ضریب ۴۲/۶ و در نهایت احساس امنیت مالی با ضریب ۳۶/۵ همبستگی معناداری را با متغیر وابسته خدمت به اجتماع نشان داد (جدول ۴).

از میان ابعاد فعالیت برای خدمت به اجتماع، احساس امنیت اجتماعی، بیشترین رابطه را با فعالیت برای مسائل و موضوعات اجتماعی با ضریب ۵۶/۴ و فعالیت گروهی با ضریب ۵۱/۱ نشان داد. یعنی احساس امنیت اجتماعی، بیشترین رابطه را با بعد مسائل و موضوعات اجتماعی و فعالیت گروهی دارد.

این ضرایب، که جهت همه آنها مثبت است، نشان می‌دهند که هرچه احساس امنیت اجتماعی افراد، بالاتر برود، فعالیت آنان برای خدمت به اجتماع نیز، بالاتر می‌رود. طبق اطلاعات آزمون همبستگی پیرسون که در جدول ۴ درج شده است و با توجه به این که احساس امنیت اجتماعی، با چهار بعد اندازه‌گیری شده است و هر چهار بعد با فعالیت برای خدمت به اجتماع، دارای روابط معنادار است؛ فرض تحقیق در سطح ۰/۰۰۰ که به لحاظ آماری، بالاترین سطح محسوب می‌گردد، تأیید می‌شود.

یافته‌های معادله رگرسیونی پیش‌بینی میزان فعالیت برای خدمت به اجتماع به روش گام به گام

در این بخش از تحلیل به بررسی روابط چندگانه بین متغیرها پرداخته می‌شود و هدف این قسمت یافتن میزان و سهم اثر متغیرهای مستقل در توجیه میزان نابرابری نمادی می‌باشد. به سخن دیگر با استفاده از رگرسیون چند متغیره، به تعیین و پیش‌بینی درصد واریانس نابرابری نمادی پرداخته می‌شود. در این تحلیل این کار از طریق وارد کردن متغیرهای مستقل تحقیق در رگرسیون چند متغیره و برآورد میزان آن انجام شده است.

برای ساختن معادله رگرسیونی پیش‌بینی میزان فعالیت برای خدمت به اجتماع، متغیرهای اصلی تحقیق که همگی در سطح فاصله‌ای بوده‌اند، به عنوان متغیر مستقل (احساس امنیت جانی، مالی، فکری و جمعی) و میزان فعالیت برای خدمت به اجتماع به عنوان متغیر وابسته وارد معادله رگرسیونی شدند، به این ترتیب هر ۴ متغیر مستقل در معادله وارد شدند. متغیر وابسته فعالیت برای خدمت به اجتماع، با ترکیب هر چهار بعد وارد طرف دیگر معادله شد که این امر با روش رگرسیون گام به گام^۱ انجام شد.

اطلاعات جداول شماره ۴ تا ۶ نتایج مدل رگرسیون خطی چندگانه به روش گام به گام را برای بررسی اثر احساس امنیت اجتماعی کارکنان بر فعالیت برای خدمت به اجتماع را ایجاد نموده است. متغیرهای وارد شده به روش گام به گام در این مدل عبارتند از: احساس امنیت جانی، احساس امنیت مالی، احساس امنیت فکری و احساس امنیت جمعی به عنوان متغیر مستقل و فعالیت برای خدمت به اجتماع به عنوان متغیر وابسته.

جدول ۵. گام‌های مدل رگرسیونی خطی چندگانه به روش گام به گام و متغیرهای وارد شده در هر گام

گام‌ها	متغیرهای نگه‌داشته شده در مدل	روش
گام اول	احساس امنیت جمعی	گام به گام
گام دوم	احساس امنیت جمعی و احساس امنیت جانی	گام به گام

1. Step-wise

پس از انجام آزمون، از ۴ متغیر مستقل فقط ۲ متغیر در معادله باقی ماند و بقیه از معادله حذف شدند. متغیرهای طی ۲ مرحله وارد معادله شدند. همان طور که جدول ۵ نشان می دهد، اولین تغییری که وارد معادله شده، احساس امنیت جمعی است، در مرحله دوم متغیر احساس امنیت جانی وارد معادله شده است.

جدول ۶ (خلاصه مدل) شدت رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته را گزارش می کند. ضریب R، همبستگی خطی بین متغیرهای مستقل احساس امنیت جمعی و جانی و متغیر وابسته فعالیت برای خدمت به اجتماع را نشان می دهد که برای هر یک از گام ها به طور جداگانه محاسبه شده است.

جدول ۶. خلاصه مدل رگرسیون چند متغیره پیش بینی میزان فعالیت برای خدمت به اجتماع بر حسب

احساس امنیت جمعی و جانی به روش گام به گام

مرحله	متغیر وارد شده	R	R ²
گام اول	احساس امنیت جمعی	۰/۵۸۸	۰/۳۴۶
گام دوم	احساس امنیت جانی همراه با متغیر گام اول	۰/۶۱۷	۰/۳۸۱

در گام اول (R²) یا همان ضریب تعیین^۱ یا واریانس فعالیت برای خدمت به اجتماع را فقط بر حسب احساس امنیت جمعی نشان می دهد. R² یا ضریب تعیین در گام اول ۰/۳۴۶ می باشد. این بدان معنی است که فقط بُعد یا شاخص احساس امنیت جمعی می تواند ۰/۳۴۶ از تغییرات فعالیت برای خدمت به اجتماع را تعیین کند. آنچه حائز اهمیت است این است که با توجه به ضریب R² می توان گفت این تعیین کنندگی ۰/۵۸۸ درصد یک مقدار حقیقی است نه تصادفی. بررسی نتایج به دست آمده در جدول ۶ بیانگر آن است که معادله پیش بینی میزان فعالیت برای خدمت به اجتماع براساس میزان احساس امنیت جمعی، می تواند ۰/۳۴۶ از واریانس را پیش بینی کند، که این مطلب را R² در مرحله اول به ما نشان می دهد. مقدار R یا همبستگی بین مقادیری که به وسیله معادله پیش بینی می شوند، برای مرحله اول برابر با ۰/۵۸۸ می باشد، به عبارت دیگر ۰/۵۸۸ مقادیری که پیش بینی

1 R'square

می شود با مقادیر واقعی یکسان هستند.

در گام دوم، مقدار R^2 یا ضریب تعیین $0/381$ می باشد. به این معنی که احساس امنیت جمعی و احساس امنیت جانی، با هم می توانند $0/381$ درصد از تغییرات فعالیت برای خدمت به اجتماع را تعیین کنند. با توجه به ضریب R هم می توان گفت این تعیین کنندگی $0/617$ درصد یک مقدار حقیقی است. این معادله پیش بینی میزان فعالیت برای خدمت به اجتماع براساس میزان احساس امنیت اجتماعی جانی، می تواند $0/381$ از واریانس تغییرات را پیش بینی کند، که این مطلب را R^2 در مرحله دوم به ما نشان می دهد. مقدار R یا همبستگی بین مقادیری که به وسیله معادله پیش بینی می شوند، برای مرحله دوم برابر با $0/617$ می باشد، یعنی $0/617$ مقادیری که پیش بینی می شود با مقادیر واقعی یکسان هستند. با توجه به سطح معناداری به دست آمده در هر دو مرحله، مقادیر در سطح 99 درصد از لحاظ آماری معنادار می باشند.

از آن جایی که مدل توانسته فقط با استفاده از دو متغیر احساس امنیت جمعی و احساس امنیت جانی، $0/381$ از واریانس متغیر وابسته را پیش بینی کند، می توان گفت از قدرت پیش بینی نسبتاً بالایی برخوردار است و استنباط می شود که مهم ترین متغیرهای تاثیرگذار بر میزان فعالیت برای خدمت به اجتماع، شامل احساس امنیت جمعی و احساس امنیت جانی می باشند.

جدول ۷ همواری یا مقبولیت مدل را از نظر آماری نشان می دهد.

جدول ۷. همواری مدل رگرسیونی تأثیر احساس امنیت اجتماعی در بعد جمعی و جانی بر فعالیت برای

خدمت به اجتماع

معنی داری	مقدار F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل	
۰/۰۰۰	۶۶/۰۷۹	۴۷۶۰/۳۷۱	۱	۴۷۶۰/۳۷۱	رگرسیون	گام اول
		۷۲/۰۴۰	۱۲۵	۹۰۰۵/۰۳۱	باقی مانده	
			۱۲۶	۱۳۷۶۵/۴۰۲	جمع	

۰/۰۰۰	۳۸/۱۱۸	۲۶۲۰/۴۴۱	۲	۵۲۴۰/۸۸۲	رگرسیون	گام دوم
		۶۸/۷۴۶	۱۲۴	۸۵۲۴/۵۱۹	باقی مانده	
			۱۲۶	۱۳۷۶۵/۴۰۲	جمع	

در این جدول آماره F که برای گام‌های اول و دوم به ترتیب برابر با ۶۶/۰۷ درصد و ۳۸/۱۱ درصد و سطح معنی داری آن‌ها که ۰/۰۰۰ می‌باشد، نشان می‌دهد که تغییرات نشان داده شده به وسیله مدل، بر اثر اتفاق نیست، بلکه توانایی مدل در توضیح تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته است. این امر حاکی از تأثیر حقیقی احساس امنیت اجتماعی در دو بعد امنیت جمعی و جانی بر فعالیت برای خدمت به اجتماع می‌باشد.

در جدول ۸ ضرایب رگرسیون خطی چندگانه به تفکیک هر گام را نشان داده شده است. از آنجا که در هر گام، متغیرهایی به مدل اضافه می‌شود و مقادیر گام پیشین را تحت تأثیر خود می‌گذارد؛ در روش گام به گام، فقط به تفسیر نتایج گام نهایی (در اینجا گام دوم) اکتفا شده است.

جدول ۸. ضرایب رگرسیونی تأثیر احساس امنیت اجتماعی در بعد جمعی و جانی بر فعالیت برای

خدمت به اجتماع

سطح معنی داری	ضریب رگرسیونی استاندارد شده	ضریب رگرسیونی استاندارد نشده		متغیرهای وارد شده در هر گام	گام‌ها
		مقدار B	خطای استاندارد		
۰/۰۰۰		۱۸/۹۲۹	۲/۳۸۴	مقدار ثابت	گام اول
۰/۰۰۰	۰/۵۸۸	۰/۷۶۳	۰/۰۹۴	احساس امنیت جمعی	
۰/۰۰۰		۱۳/۸۲۱	۳/۰۲۶	مقدار ثابت	گام دوم
۰/۰۰۰	۰/۴۵۷	۰/۵۹۲	۰/۱۱۲	احساس امنیت جمعی	
۰/۰۰۰	۰/۲۲۸	۰/۳۸۴	۰/۱۴۵	احساس امنیت جانی	

با توجه به مقادیر بتا و سطح معناداری معادله (جدول ۸)؛ باید گفت احساس امنیت جمعی، بیشترین تأثیر قابل توجه را بر فعالیت برای خدمت به اجتماع را دارد که ۰/۵۸۸ است، بنابراین در گام اول، وارد معادله رگرسیونی شده است. هر واحد تغییر در احساس امنیت جمعی، می تواند در برگیرنده ۰/۵۸۸ واحد تغییر در فعالیت برای خدمت به اجتماع در سطح معناداری ۰/۰۰۰ باشد.

در گام بعدی، با توجه به مقادیر بتا و سطح معناداری؛ می توان گفت احساس امنیت جانی، تأثیر بعدی را بر فعالیت برای خدمت به اجتماع دارد، بنابراین در گام دوم، این متغیر به همراه متغیر قبلی وارد معادله رگرسیونی شده اند. هر واحد تغییر در احساس امنیت جانی، می تواند در بردارنده ۰/۲۲۸ واحد تغییر در فعالیت برای خدمت به اجتماع در سطح معناداری ۰/۰۰۰ باشد.

نتیجه گیری

این تحقیق با هدف بررسی تأثیر احساس امنیت اجتماعی بر فعالیت برای خدمت به اجتماع به انجام رسید. درباره ارتباط احساس امنیت اجتماعی و خدمت به اجتماع، هیچ تحقیقی انجام نشده است و اغلب تحقیقات، صرفاً به بررسی عوامل احساس امنیت اجتماعی، اکتفا نموده و از بررسی پیامدهای احساس امنیت اجتماعی، که یکی از مهم ترین آن ها، رشد فعالیت برای خدمت به اجتماع است، غفلت نموده اند.

در این تحقیق، امنیت اجتماعی در معنای ذهنی مورد تأکید قرار گرفته و بر احساس امنیت اجتماعی، تکیه شد. در بعد ذهنی یا احساسی، امنیت اجتماعی به راحتی قابل تعریف نیست و در تعریف آن باید بر بود و نبود خطر و جهت آن تأمل نمود. همچنین تأکید شد که شکل گیری احساس امنیت، یک فرایند است، در طول زمان جریان دارد و در هر لحظه بر اساس برآورد خطر تغییر می پذیرد. این وجه امنیت (ذهنی و حسی) مهم تر از جنبه عینی آن است و تأثیرات بلند مدتی بر انگیزه و روحیه خدمت به اجتماع دارد. از سوی دیگر، برای متغیر وابسته این تحقیق یعنی فعالیت برای خدمت به اجتماع، تعریف دقیقی وجود ندارد، بنابراین تلاش شد تا با تکیه بر مفاهیم مشابه همچون مفهوم کنش همگانی، بی تفاوتی اجتماعی، فعالیت های خیریه، و فعالیت های داوطلبانه در سازمان های مردم نهاد تعاریفی ارائه شود.

از آن جا که هدف تحقیق، تبیین فعالیت برای خدمت به اجتماع بر اساس احساس امنیت اجتماعی بود؛ در بخش نظری با تکیه بر آراء نظریه پردازان حوزه امنیت و امنیت پژوهان اجتماعی، در رأس همه اعضاء مکتب کپنهاگ و سپس پارسنز و مازلو، یک چارچوب نظری تلفیقی، ایجاد و تشریح شد و بر نظراتی تأکید شد که بتوانند پیوندی بین احساس امنیت و فعالیت یا تعهد یا مشارکت اجتماعی یابند. با عنایت به این چارچوب، در رابطه با فعالیت اجتماعی، تعهد، مشارکت و خدمت، یکی از متغیرهای تاثیرگذار احساس امنیت اجتماعی است. از آن جا که نتایج تحلیلی تحقیق نیز بر این مهم صحنه گذاشته و با عنایت به آزمون های آماری این فرض را تأیید نمودند؛ تحقیق حاضر، پشتوانه و تاییدکننده تجربی نظریات مکتب کپنهاگ و نظریه پردازان اصلی آن یعنی باری بوزان و ال ویور و نیز جامعه شناسانی همچون پارسنز محسوب می شود. مشاهده رابطه عمیق بین امنیت جمعی و فعالیت برای خدمت به اجتماع را می توان این گونه تفسیر نمود که چنان که بوزان می پندارد، افراد در ناامنی جمعی و با پی بردن به تهدیدات جمعی (گروهی) و جانی؛ فعالیت خود را برای اجتماع، به نازل ترین سطح می رسانند و برعکس، هنگام احساس امنیت، فعالیت های معطوف به اجتماع را بالا می برند.

نتایج تحلیلی تحقیق نشان داد که هر یک از ابعاد احساس امنیت اجتماعی، یعنی احساس امنیت جانی، احساس امنیت مالی، احساس امنیت فکری و احساس امنیت جمعی، به طور جداگانه با فعالیت برای خدمت به اجتماع، رابطه معناداری دارند. متغیر احساس امنیت اجتماعی با ترکیب هر چهار بعد دارای همبستگی قوی با فعالیت برای خدمت به اجتماع می باشد. از بین ابعاد چهارگانه، احساس امنیت جمعی؛ احساس امنیت جانی، احساس امنیت فکری و احساس امنیت مالی به ترتیب، بیشترین همبستگی را با متغیر وابسته خدمت به اجتماع نشان دادند.

در مقایسه این یافته ها با پیشینه تحقیق، باید اشاره کرد که اگرچه هیچ تحقیق مشابهی در این زمینه یافت نمی شود؛ لکن تحقیقات همبستگی به دلیل ماهیت دو سویه بودن روابط، می توانند پایه ای برای مقایسه با نتایج یکدیگر قرارگیرند. برای نمونه، نتایج تحقیق ایمان، مرادی و جلائیان بخشنده (۱۳۸۹) نشان داد که بین مسئولیت اجتماعی، تعهد اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی ارتباط معناداری وجود دارد. در تحقیق این نویسندگان، اگرچه احساس امنیت اجتماعی یک متغیر

وابسته است، با این حال با تعهد و مسئولیت اجتماعی که متغیرهای مشابه و مرتبط با خدمت به اجتماع هستند، همبستگی مثبت دارد و نتایج تحقیق حاضر، با نتایج این محققین، در یک راستا قرار دارد.

همچنین تحقیق مرادی شهباز و قاسمی طاهر، مرشدلو (۱۳۹۳) و نبوی، نواح و امیرشیرزاد (۱۳۹۳) و بنی فاطمه و سلیمی (۱۳۹۰) نشان داد که هرچه سرمایه اجتماعی در چهار مولفه اصلی اعتماد اجتماعی، روابط اجتماعی، مشارکت اجتماعی و انسجام اجتماعی بیشتر باشد، به همان احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود. این یافته نیز در ارتباط مؤلفه‌هایی همچون مشارکت اجتماعی و انسجام اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی می‌تواند همسو با نتایج تحقیق حاضر قرار گیرد.

نتایج نبوی، نواح و امیرشیرزاد (۱۳۹۳) و محسنی و صداقتی فرد (۱۳۹۰) نیز ارتباطی بین احساس ناامنی و برخی مؤلفه‌های بی تفاوتی اجتماعی نشان داد که رابطه تنگاتنگی با متغیر وابسته تحقیق حاضر، یعنی خدمت به اجتماع نیز دارد. در مطالعه این محققین، احساس ناامنی، یکی از عوامل بی تفاوتی اجتماعی شناخته شد. در واقع بی تفاوتی اجتماعی به وسیله احساس ناامنی، قابل تبیین است. در مطالعه ما نیز احساس ناامنی (با توجه به ضریب همبستگی بین احساس امنیت و خدمت به اجتماع) می‌تواند نقش کاهنده‌ای در فعالیت‌های مبتنی بر خدمت به اجتماع داشته باشد. بنابراین نتایج تحقیق حاضر تأییدکننده نتایج تحقیق نبوی، نواح و امیرشیرزاد (۱۳۹۳) و صالحی امیری، افشاری نادری (۱۳۹۰) و ریتا حنیفی^۱ (۲۰۱۳) است.

دیگر تحقیقاتی که به بررسی رابطه بین احساس امنیت و مشارکت اقدام نموده‌اند مانند تحقیق رضازاده و علمی (۱۳۹۳) و محسنی و صداقتی فرد (۱۳۹۰) و بنی فاطمه و سلیمی (۱۳۹۰) نشان دادند که احساس امنیت جانی، مالی، سیاسی و فرهنگی با مشارکت اجتماعی رابطه دارند، نیز با نتایج تحقیق حاضر، در یک راستا قرار دارند. همچنین، نتایج رگرسون خطی چندگانه به روش گام به گام در این تحقیق که در دو گام متغیرهای امنیت جمعی و امنیت جانی را در معادله حفظ نمود، نشان داد که این نتیجه، همسو با مبانی نظری و هم چنین همسو با نتایج تحقیقات تجربی مرتبط می‌باشد.

1. Riitta Hanifi

نتایج تحقیق حاکی از رابطه قوی بین احساس امنیت اجتماعی و فعالیت برای خدمت به اجتماع است. این یافته، تدابیر و تلاش‌های کارشناسانه و مستمر مسئولین جهت ارتقاء احساس امنیت اجتماعی افراد جامعه را می‌طلبد. در راستای نتایج تحقیق، پیشنهاد می‌گردد که تعامل افراد به ویژه کارکنان ادارات، با محیط اجتماعی خود افزایش یابد. عملی شدن این موضوع در گرو همکاری سازمان‌ها و ادارات با سازمان‌های مردم‌نهاد است. سازمان‌ها و ادارات می‌توانند بخشی از این مسئولیت (افزایش تعامل بین شهروندان) را از طریق برگزاری برنامه‌های برون‌سازمانی و در فضاهای عمومی شهر، بر عهده گیرند که این امر مستلزم همکاری نهادهای فرهنگی و اجتماعی و نهادهای انتظامی جامعه است.

از آنجا که چارچوب نظری تحقیق، به نظریه‌های پارسنز ساخت‌گرا کارکردگرا و مکتب کپنهاگ، مانند نظریه بوزان و ویور تکیه داشت، در سنجش متغیرهای تحقیق، بر ماهیت هویتی و جمعی امنیت اجتماعی که از ابعاد اساسی این متغیر محسوب می‌شوند، تأکید شد و رابطه آن تأیید گردید. در همین راستا پیشنهاد می‌شود به هویت‌های گروهی افراد و نیازهای روانی و شخصیتی آن‌ها توجه شود و اصول حیات مدنی و حقوق اجتماعی سیاسی افراد، محترم شمرده شود. زیرا فعالیت‌های اجتماعی و خدمت‌گزارانه، نیازمند فضای امن و دموکراتیک، بدون تهدیدات جانی، مالی، فکری و جمعی است و این امر نیازمند نهادینه شدن نگاه مردم به جایگاه ارزشمند خود در سرنوشت کشورشان است که همت همه جانبه و فراگیر مسئولین در سطح کلان، میانی و خرد را می‌طلبد. بنابراین توجه به نقش نیروهای انتظامی و امنیتی در تامین امنیت جمعی و مالی محوری است.

- ابراهیمی، نبی‌الله (۱۳۸۶)، «تأملی بر مبانی و فرهنگ مکتب کپنهاگ» فصلنامه سیاست خارجی، سال بیست و یکم، شماره ۲.
- ایمان، محمدتقی؛ مرادی، گل مراد؛ جلائیان، بخشنده وجیهه (۱۳۸۹) «بررسی ارتباط بین مسولیت اجتماعی جوانان و احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه شهر مشهد)» مطالعات امنیت اجتماعی، دوره جدید، شماره ۲۴: صفحات ۱۱۷-۱۳۹.
- بنی فاطمه، حسین؛ سلیمی، آمینه (۱۳۹۰) «احساس امنیت اجتماعی جوانان و عوامل اجتماعی مرتبط با آن» مجله مطالعات جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد تبریز، دوره ۳، شماره ۱۲: صفحات ۵۹-۷۷.
- پیرموزن، ع. م. (۱۳۸۹) «بررسی رابطه نقش اجتماعی پلیس و احساس امنیت خانواده‌ها» فصلنامه نظم و امنیت انتظامی، دوره ۲، شماره ۳: صفحات ۱۰۱-۱۲۵.
- دیلینی، تیم (۱۳۹۳). نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی، مترجمان: بهرنگ صدیقی / وحید طلوعی، چاپ هشتم، تهران: نشر نی.
- حسینی، سیده‌هاجر (۱۳۸۷). بررسی عوامل اقتصادی، اجتماعی و سیاسی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی (نمونه مورد مطالعه: شهرستان اهواز). پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز. دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی.
- خاندوری، سید احسان (۱۳۸۳) «اندیشه‌های اقتصادی بر محور سرمایه اجتماعی» راهبرد، شماره ۳۳: صفحات ۸۰-۵۴.
- خوش‌فر، غ. (۱۳۸۷). نقش امنیت در تحقق قانون‌گرایی در جامعه. تهران: اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۱۴۴-۱۴۳: ۱۰۱-۹۶.
- دهقانان، حامد؛ صحت، سعید؛ ساداتیان، سید ابراهیم (۱۳۹۴) «مطالعه تطبیقی مولفه‌های مؤثر بر انگیزه خدمت به جامعه در بیمارستان‌های بخش خصوصی و دولتی» فصلنامه مطالعات مدیریت (بهبود و تحول)، سال بیست و چهارم شماره ۷۹: صفحات ۱۴۵-۱۷۲.
- رضازاده، مهدی؛ علمی، محمود (۱۳۹۳) «بررسی رابطه بین احساس امنیت اجتماعی و مشارکت اجتماعی» مطالعات جامعه‌شناسی، سال ششم، شماره بیست و سوم: صفحات ۱۳۰-۱۱۵.
- سردارنیا، خلیل‌الله؛ یوسفی، بهمن (۱۳۹۵) «سنجش رابطه اعتماد و عضویت در

۲۴۵

بررسی تأثیر احساس امنیت اجتماعی بر فعالیت برای خدمت به اجتماع (مورد مطالعه: ادارات دولتی در سطح شهر همدان)

انجمن های داوطلبانه با فرهنگ سیاسی دانشجویان: مطالعه موردی، دانشجویان دانشگاه شیراز» دانش سیاسی، سال دوازدهم، شماره ۱ (پیاپی ۲۳).

● شریفی، مسعود، (۱۳۸۴)، بررسی اقتدارگرایی و عوامل مؤثر بر آن با تأکید بر احساس امنیت، پایان نامه دوره کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی، استاداراهنما: مسعود چلبی، دانشگاه شهید بهشتی.

● صالحی امیری، سیدرضا؛ افشاری نادری، افسر (۱۳۹۰). مبانی نظری و راهبردی مدیریت ارتقای امنیت اجتماعی و فرهنگی در تهران، راهبرد، زمستان ۹۰، دوره ۲۰، شماره ۵۹: ۷۶-۴۹.

● صدیقی خویسک، حامد (۱۳۹۵) «ارزش گذاری پولی و تحلیل هزینه منفعت فعالیت های داوطلبانه به روش حسابداری ارزش و سرمایه گذاری داوطلبی (مطالعه موردی: فعالیت داوطلبانه جوانان هلال احمر استان یزد در طرح ایمنی و سلامت مسافران نوروزی ۹۵)» امداد و نجات، دوره ۸، شماره ۱ و ۲: صفحات ۱۴۴-۱۵۹.

● صمدی بگه جان، جمیل (۱۳۸۴)، امنیت اجتماعی در شهر سنندج (پایان نامه کارشناسی ارشد)، تهران: دانشگاه تهران. دانشکده علوم اجتماعی.

● غفاری، غلامرضا (۱۳۹۰) سرمایه اجتماعی و امنیت انتظامی، سازمان مطالعات و تحقیقات ناجا، تهران: جامعه شناسان.

● فقهی فرهنگند، ناصر؛ زنجانی، سعید (۱۳۹۰) «بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و سلامت اجتماعی با امنیت خانواده» مجله مطالعات جامعه شناسی دانشگاه آزاد تبریز، دوره ۴، شماره ۱۰: صفحات ۹۹-۱۱۲.

● کجیاف، م، ب. (۱۳۸۱). روان شناسی رفتار ترس. تهران: ناشر آوای نور.

● کرامتی، مهدی (۱۳۸۵)، بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان مراکز استان های کشور (پیمایش دوم)، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، معاونت اجتماعی و ارشاد ناجا- مرکز مستندات اجتماعی، شماره ششم و هفتم.

کشاورزترك عين اله، کشاورزترك، محسن (۱۳۹۱) «بررسی عوامل و روندهای موثر در انگیزه خدمات داوطلبانه امدادگران با استفاده از روش تحلیل علی- لایه ای (CLA)» امداد و نجات، دوره ۴، شماره ۳: ۱-۱۳.

● گنجی، محمد؛ نیازی، محسن؛ احسانی راد، فاطمه (۱۳۹۴) «مشارکت در امور خیریه و وقف، پیش درآمدی بر توسعه پایدار» فصلنامه مطالعات توسعه اجتماعی -

- فرهنگی، دوره سوم، شماره ۴: صفحات ۲۵-۴۵.
- محسنی تبریزی، علی رضا؛ صداقتی فرد، مجتبی (۱۳۹۰) «پژوهشی درباره بی تفاوتی اجتماعی در ایران (مورد پژوهش: شهروندان تهرانی)» جامعه‌شناسی کاربردی، سال بیست و دوم، شماره پیاپی (۴۳)، شماره سوم: ۱-۲۲.
  - مرادی شهباز، نسرین؛ مرشدلو، عاطفه؛ قاسمی طاهر، زهرا (۱۳۹۳) «بررسی رابطه مشارکت اجتماعی و سیاسی با امنیت ملی در بین شهروندان همدانی» نشریه: فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی همدان. شماره اول: ۱۱۷ تا ۱۴۶.
  - مسعودنیا، ابراهیم (۱۳۸۰) «تبیین جامعه‌شناختی بی تفاوتی شهروندان در حیات اجتماعی سیاسی» اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۱۶۷ و ۱۶۸: صفحات ۱۵۲ - ۱۶۵.
  - مومنی، منصور؛ فعال قیومی، علی (۱۳۸۹). تحلیل‌های آماری با استفاده از spss. تهران: انتشارات کتاب نو.
  - میرزایی، خلیل؛ آقاسیدحسینی، لایلا؛ فلاحی، علی (۱۳۹۵) «رابطه دین‌داری و عضویت افراد در شبکه‌های اجتماعی نیکوکاری» دو فصلنامه دین و ارتباطات، سال بیست و سوم، شماره دوم (پیاپی ۵۰): صفحات ۱۴۷ - ۱۷۴.
  - میلیر، دلبرت (۱۳۸۰). راهنمای سنجش و تحقیقات اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایی، چاپ اول، تهران: نشر نی.
  - نبوی، عبدالحسین؛ نواح، عبدالرضا؛ امیرشیرزاد، نرگس (۱۳۹۳) «بررسی عوامل مؤثر بر بی تفاوتی اجتماعی. مورد مطالعه: شهروندان ۱۸ سال به بالای شهر دزفول» مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره پانزدهم، شماره ۳: ۱۳۲ - ۱۶۱.
  - نکویی مقدم محمود و همکاران (۱۳۹۲) «نقش موسسات خیریه در نظام سلامت: یک مطالعه کیفی» تحقیقات کیفی در علوم سلامت: دوره ۲، شماره ۱: ۱-۱۰.
  - نیازی، محسن و بحری‌پور، عباس (۱۳۹۳) «بررسی رابطه بین شبکه مشارکت اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی شهرستان کاشان)». علوم اجتماعی شوستر دوره هشتم، شماره ۱ (پیاپی ۲۴).
  - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۱)، ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان: یافته‌های پیمایش در ۲۸ استان کشور. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر طرح‌های ملی، ویرایش اول.

- Ahmadi, Donya (2017) "Serving diverse communities: The role of community initiatives in delivering services to poverty neighbourhoods". *Journal of Cities*, Volume 69, and September 2017: Pages 94-86.
- Archambault, Caroline; Chemin, Matthieu; Laac, Joostde (2016). "Can peers increase the voluntary contributions in community driven projects?" *Journal of Economic Behavior & Organization*, Volume 132, Part A, December 2016: Pages 77-62.
- Buzan, Barry (2000), "Security Studies: Beyond Strategy". <http://www.Yorku.Ca/dmutimer/SecurityStudies.Html>.
- Crewson, P. (1997). "Public-service motivation: Building empirical evidence of incidence and effect". *Journal of Public Administration Research and Theory*, Volume 7, No. 4: Pages 518-499. Google Scholar.
- Diskaya و Ali (2013). *Towards a Critical Securitization Theory: The Copenhagen and Aberystwyth Schools of Security Studies*, Thesis in Aberystwyth University, Feb: 2013.
- Hanifi, Riitta (2013). "Voluntary Work, Informal Help and Trust: Changes in Finland", *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Volume 5 ,72 February 2013: Pages 46-32.
- Houston, D. (2000). "Public-service motivation: A multivariate test". *Journal of Public Administration Research and Theory*, Volume 10, No. 4: Pages 728-713.
- Kim, Jinho & Morgül, Kerem (2017). "Long-term consequences of youth volunteering: Voluntary versus involuntary service". *Social Science Research*, Volume 67, September 2017: Pages 175–160.
- Nosenzo, Daniele & Tufano Fabio (2017). "The effect of voluntary participation on cooperation". *Journal of Economic Behavior &*

- Organization. Volume 142, October 2017: Pages 319-307.
- Paarlberg, Laurie E.; Perry, James L.; Hondeghem, Annie (2006), From Theory to Practice: Strategies for Applying Public Service Motivation. Department of Public and International Affairs, University of North Carolina-Wilmington.
  - Panić, Branka (2009). "Societal security–security and identity". carl schmitt and Copenhagen school of security studies. No 13 APRIL–JUNE 2009.
  - Perry, James L. (1996). Measuring Public Service Motivation: An Assessment of Construct Reliability and Validity. Journal of Public Adm Res Theory, Volume 6, No. 1: Pages 22-5.
  - XinLi, Sherry; Oliveira, Angela C.M.de; Eckelc, Catherine (2017). "Common identity and the voluntary provision of public goods: An experimental investigation", Journal of Economic Behavior & Organization, Volume 142, October 2017: Pages 46-32.
  - Taylor, Jeannette (2007). "The impact of public service motives on work outcomes in australia: a comparative multi-dimensional analysis". View issue TOC,, Volume 85, No. 4: Pages Pages –931 959.

